

Dr. Baranyi Róbert*

DE KI ŐRZI AZ ŐRZŐKET? A CDSM-IRÁNYELV SZŰRÉSI MECHANIZMUSA ÉS A VÉLEMÉNYSZABADSÁG

I. BEVEZETÉS

Kétségtől állíthatjuk, hogy az Európai Unió jogrendszerében a tulajdonhoz való alkotmányos jogból levezethető szellemi tulajdon-jog – és így a jelen tanulmány fókuszában lévő szerzői jog is – egyenrangú helyet foglal el a Chartában biztosított jogok között. A szerzői jog katalizátorként hat több alapjogunkra, így a véleménynyilvánítás szabadságára is, hiszen ösztönzi a kreatív kifejezést, véleményünk kinyilvánítását a politikai, társadalmi és esztétikai kérdések széles skáláján, ugyanakkor paradox módon gátját is szabhatja a véleménynyilvánításnak, amennyiben például a szabad felhasználási kivételek nincsenek megfelelően alkalmazva.¹ Mindazonáltal az Egyesült Államok törvényhozásával ellentétben – ahol a legfelsőbb bíróság megállapította, hogy a szerzői jogoknak és az első alkotmánykiegészítésben foglalt véleménynyilvánítás szabadságának lényegében azonos a célja: a kifejezés és az ötletek széles körű terjesztése² – az Európai Unió jogalkotás mentén véget nem érő körforgásként vetődik fel újra és újra egy éppen aktuális jogszabály kapcsán bizonyos alapjogok egymáshoz feszülése.

Hasonló alapjogi kollúziót figyelhetünk meg napjainkban is a szerzői jogi keretrendszer modernizálására hivatott, 2019. április 17. napján elfogadott, a digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról, valamint a 96/9/EK és a 2001/29/EK irányelv módosításáról szóló 2019/790 sz. irányelv (a továbbiakban: CDSM-irányelv)³ rendelkezéseivel kapcsolatban is.

A CDSM-irányelv a jogosultak számára nyújtott magas szintű szerzői jogi védelem biztosítása mellett az innováció, a kreativitás és az új tartalmak előállításának növelését tűzte ki célul,⁴ azonban hamar kiderült, hogy a normaszöveg, a benne található ellentmondások

* A szerző az Igazságügyi Minisztérium Versenyjog és Szellemi tulajdon-jogi Főosztályának jogi szakügyintézője. A jelen tanulmányban kifejtett gondolatok a szerző saját véleményét tükrözik, azok nem azonosak a fenti intézmény álláspontjával.

¹ *Neil Weinstock Netanel*: Copyright and a Democratic Civil Society. *YALE Law Journal*, 106. évf., 1996, p. 95. A jelen tanulmányban felhasznált internetes források utolsó elérési időpontja egységesen 2021. július 29. napja.

² *Edmund T. Wang*: The Line Between Copyright and the First Amendment and Why its Vagueness May Further Free Speech Interests. *Journal of Constitutional Law*, 13. évf., 2011, p. 1473. Elérhető: <https://scholarship.law.upenn.edu/jcl/vol13/iss5/7>.

³ A CDSM-irányelv elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019L0790&from=HU>.

⁴ CDSM-irányelv (1) preambulumbek.

miatt, a cél elérése érdekében finomhangolásra szorul.⁵ Jelen tanulmány is egy ilyen megoldásra váró kérdéskörrel foglalkozik, a CDSM-irányelv egyik legvitatottabb rendelkezésével. A CDSM-irányelv 17. cikke kimondja, hogy az ún. tartalommosztó szolgáltatók⁶ tevékenységükkel szerzői jogi felhasználást végeznek, amikor a nyilvánossághoz közvetítik a felhasználóik által feltöltött műveket, ennek vonatkozásában pedig közvetlen felelősséggel tartoznak. Ennek eredményeként a tartalommosztó szolgáltatóknak felhasználási engedélyt kell szerezniük, amennyiben pedig ez nem lehetséges, az online tartalommosztó szolgáltatóknak „minden tőlük telhetőt meg kell tenniük”⁷ a szakmai gondosság magas szintű ágazati normáinak megfelelően annak megakadályozására, hogy szolgáltatásaikon keresztül az érintett jogosultak által meghatározott, nem engedélyezett művek és szomszédos jogi teljesítmények elérhetők legyenek. Ezzel a szóban forgó online platformok eddigi közvetítői szerepkörükből⁸ átléptek a felhasználók által feltöltött jogsértő tartalmak kiszűréséért felelős „aktív kapuőr” szerepébe.⁹

A tartalommosztó szolgáltatók annak érdekében, hogy megfeleljenek a közvetlen felelősségből eredő súlyos tehernek, automatikus tartalomfelismerő eszközöket alkalmaznak az emberi felülvizsgálat mellett a hatékonyabb és gyorsabb szűrés érdekében. Azonban a tartalommosztó szolgáltatók által alkalmazott mechanizmusok működése során felmerül a felhasználói tartalmak túlzott szűrésének kockázata, veszélyeztetve ezzel az Emberi Jogok Európai Egyezményének (a továbbiakban: „EJEE”) 10. cikkében,¹⁰ valamint a Charta 11. cikkében¹¹ is lefektetett véleménynyilvánítás szabadságát. Ugyanakkor az EJEE 1. cikkében megfogalmazott tulajdon védelmétől eltérően a Charta 17. cikke kiterjesztően a jogosultak szerzői jogi védelmét a tulajdonjogba rögzítette, ugyanis a Charta a tulajdonhoz való jogra vonatkozó 17. cikk (2) bekezdésben egyértelműen előírja, hogy „[a] szellemi tulajdon védelmet élvez”. Azonban ez a Geiger megfogalmazásával élve lakonikus mondat önmagában nem egyértelműsítette a szellemi tulajdon-jog státuszát az alapjogok között, ehhez a nemzetközi

⁵ Christophe Geiger, Elena Izyumenko: Towards a European ‚Fair Use’ Grounded in Freedom of Expression. American University International Law Review, 35. évf. 1. sz., 2019, p. 1–74. Elérhető: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3379531.

⁶ Ilyen tartalommosztó platformoknak minősülnek azok a szolgáltatók, amelyeknek fő vagy egyik fő célja a szolgáltatás igénybevevője által feltöltött, jelentős mennyiségű, szerzői jogi védelem alatt álló mű vagy szomszédos jogi teljesítmény a) tárolása, b) nyilvánossághoz közvetítése, ideértve a nyilvánosság számára lehívásra hozzáférhetővé tételét is, és c) üzletszerű összerendezése, és népszerűsítése.

⁷ CDSM-irányelv 17. cikk (4) bekezdés.

⁸ Sebastian Felix Schwemer, Tobias Mahler: Legal Analysis of the Intermediary Service Providers of Non-hosting Nature. University of Copenhagen Faculty of Law Research Paper, No. 2021-108, 2020. július 1., p. 32. Elérhető: <https://ssrn.com/abstract=3798494>.

⁹ Giancarlo Frosio, Sunimal Mendis: Monitoring and Filtering: European Reform or Global Trend? The Oxford Handbook of Online Intermediary Liability, Oxford University Press, 2020, 2019. szeptember 9., p.4. Elérhető: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3450194.

¹⁰ Az EJEE szövege. Elérhető: https://www.echr.coe.int/documents/convention_hun.pdf.

¹¹ A Charta szövege. Elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016P/TXT&from=EN>.

bíróságok jogértelmezése vált szükségessé.¹² Továbbá lényegi kérdésként merül fel, amennyiben a szerzői jogot autonóm alapvető jogként értékeljük, hogyan érhető el a megfelelő egyensúly a véleménynyilvánítási szabadság szigorú korlátozása nélkül? Mindezek alapján a 17. cikk alkalmazása kapcsán távolról sem tűnik egyértelműnek, hogyan lehetséges a megfelelő alapjogi egyensúly megőrzése az automata tartalomfelismerő eszközök használata során, tekintettel arra, hogy azok gyakorta túlzottan korlátozzák a véleménynyilvánítást.

A tanulmány célja, hogy – többek között – alapjogi szempontú elemzésnek vesse alá a CDSM-irányelv 17. cikkében előírányzott automata tartalomfelismerő eszközöket, valamint azok kapcsolatát a Charta 11. cikkével. Mindezek mellett olyan kérdésekre is keresi a választ, hogy a CDSM-irányelv 17. cikke mellett fenntartható-e az alapjogok közti megfelelő egyensúly, azaz nem túlzó mértékű-e a tárgybeli irányelv szűrési kötelezettsége? Továbbá hogyan tehet eleget kötelezettségének a tartalommegosztó szolgáltató anélkül, hogy tevékenysége ne számítsa jogszabályba ütköző általános nyomkövetésnek, valamint hogy ne essen bele a túlblokkolás hibájába? A felvetett kérdések megválaszolása érdekében a tanulmány kiterjedten vizsgálja az Európai Unió joggyakorlatát, a tartalommegosztó szolgáltatók felelősségi rendszerét, valamint a technológia jelenlegi állása szerinti szűrőeszközöket.

II. A SZERZŐI JOG ALAPJOGI ÖSSZETŰZÉSEI A CDSM-IRÁNYELVET MEGELŐZŐEN

A két alapjog (a véleménynyilvánítás szabadsága, valamint a tulajdonhoz való jog) között fennálló törekeny egyensúly megléte a CDSM-irányelv előtt is gyakorta vizsgálatra szorult, ugyanis a két alkotmányos jog vizsálja számos esetben került a strassbourgi székhelyű Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB), továbbá az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) látókörébe. Mindkét bíróság kulcsfontosságú az alapjogi értékek összevetése kapcsán, tekintettel arra, hogy az EJEB döntéseit az EUB ítélkezési gyakorlatához hasonlóan az uniós tagállamok kötelesek figyelembe venni.

II.1. Az EJEB gyakorlata

Jóllehet maga az EJEB nem operál explicit rendelkezésekkel a szellemi tulajdon védelmére vonatkozóan, az EJEB ítélkezési gyakorlatának vizsgálata hatékony segítséget nyújt a jelen tanulmányban felvetett alapjogi ellentétek értelmezésére.¹³ Mindenekelőtt a szellemi tulaj-

¹² *Christophe Geiger*: Intellectual property shall be protected!? Article 17(2) of the Charter of Fundamental Rights of the European Union: a mysterious provision with an unclear scope. *European Intellectual Property Review*, 31. évf. 3. sz., 2009, p. 114.

¹³ *David S. Welkowitz*: Privatizing Human Rights? Creating Intellectual Property Rights From Human Rights Principles. *Akron Law Review*, 46. évf., 2013, p. 8. Elérhető: <https://ideaexchange.uakron.edu/akronlawreview/vol46/iss3/3>.

don-jog alapjogi vonatkozásában mérőföldkőként tekinthetünk az EJEB *Anheuser-Busch-ügyben*¹⁴ hozott ítéletére, amely szerint nemcsak a védjegyek, a védjegy bejelentésére vonatkozó kérelem is a tulajdonjoghoz való jog védelmét élvezzi az EJEE 1. cikke szerint. Tovább tárgította ezen értelmezést a szerzői jog alá tartozó művekre is a *Balan v. Moldova-ügyben*¹⁵ megnyitva ezzel az utat a jövőbeli alapjogi összetűzéseknek.

A szerzői jog és a véleménynyilvánítási jog szabadságának szembenállása legerősebben a 2013-as *Ashby Donald and others v. France-ügyben* bontakozott ki.¹⁶ Három divatfotós jogsértő magatartása került megállapításra a francia bíróságok által miután a Viewfinder internetes képkeresőoldalon képeket tettek közzé az Ashby Donald és Madeira Moraes felperesek által vezetett divatcégről. A fotókat az alperes a párizsi divatbemutatókon készítette 2003-ban, majd tette publikussá a divatházak engedélye nélkül. Tekintettel arra, hogy a francia legfelsőbb bíróság sem értett egyet az alperesek EJEE 10. cikkére való hivatkozáson alapuló védekezésével, az alperesek az EJEB-hez fordultak. Az EJEB azon a véleményen volt, hogy jelen esetben a szerzői jogi jogsértést megállapító ítéletet, valamint a kártérítés megítélését egyaránt az EJEE 10. cikkében meghatározott jogba történő jogos beavatkozásnak szükséges tekinteni. Ezt a beavatkozást azonban törvény írja elő, továbbá ezen törvényes célt mások jogainak védelme irányította, és nélkülözhetetlennek kell tekinteni egy demokratikus társadalomban.¹⁷ Továbbá az EJEB azt is megállapította, hogy a véleménynyilvánítás szabadságához való jog is korlátozások és kivételek alá eshet, azonban ezek szükségességét mindig megfelelően alá kell támasztani.¹⁸ Azonban érdemes megemlíteni, hogy az EJEB álláspontja szerint jelen esetben a pénzbeli nyereség elsődleges ösztönzőerőként szolgált a szerzői jog által védett anyagok közzétételére, így az ügy nyereségalapú aspektusából kifolyólag is a nemzeti bíróságok széles mérlegelési jogkörét teszi lehetővé. Könnyen lehet, hogy az EJEB más véleményen lett volna abban az esetben, ha a fényképek közzététele általános közérdekű célokat szolgált volna.¹⁹

Az Ashby Donaldhoz hasonló ügyként tartják számon a hírhedt *The Pirate Bay* (a továbbiakban: TPB) elnevezésű fájlmegosztó oldal két alapítója által az EJEB-hez benyújtott

¹⁴ 73049/01 sz. ügy, *Anheuser-Busch Inc. v. Portugal*. Elérhető: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-78981#%22itemid%22:%22001-78981%22>}.
¹⁵ 19247/03. sz. ügy, *Balan v. Moldova*. Elérhető: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22fulltext%22:%22balan%22,%22documentcollectionid%22:%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22,%22itemid%22:%22001-84720%22>}.
¹⁶ Az EJEB ítélete francia nyelven elérhető itt: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22itemid%22:%22001-115845%22>}.
¹⁷ ECHR: Copyright vs. freedom of expression. Kluwer Copyright Blog, 2013. január 25. Elérhető: <http://copyrightblog.kluweriplaw.com/2013/01/25/echr-copyright-vs-freedom-of-expression/>.
¹⁸ *Elena Izyumenko*: The Freedom of Expression Contours of Copyright in the Digital Era: A European Perspective. *The Journal of World Intellectual Property*, 19. évf., 2016. június 6. Elérhető: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/jwip.12057>.
¹⁹ *S. van Deursen, T. Snijders*: The Court of Justice at the Crossroads: Clarifying the Role for Fundamental Rights in the EU Copyright Framework. *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, 49. évf., 2018, p. 1090. Elérhető: <https://doi.org/10.1007/s40319-018-0745-8>.

kérelmet, tekintettel arra, hogy a svéd szerzői jogi törvény megsértésével bűncselekmények elkövetésében való bűnrészességért elítélésük álláspontjuk szerint sértette az EJEE-ben foglalt véleménynyilvánítás szabadságát. Álláspontjuk szerint a TPB kezdetben az információ és az adatok szabad áramlásának megkönnyítését szolgálta, így azzal kapcsolatban, hogy a felhasználók szerzői jogilag védett anyagokat is használtak a fájlcsere során, ők maguk nem tehetők felelőssé.²⁰ A bíróság megállapítása szerint annak ellenére, hogy a svéd alapítók nyereségorientált tevékenységet folytattak az TPB üzemeltetésével, megilleti őket az EJEE 10. cikke szerinti szabad véleménynyilvánítás joga, mindazonáltal arra az álláspontra helyezkedett, hogy a svéd bíróság ítélete kellően megalapozott indokkal korlátozta a vádlottak alapvető jogait, ezzel elutasítva az alapítók keresetét.

A fentiek tükrében az EJEB ítéletei nem csupán elismerik a szerzői jogi korlátozások beavatkozását a szabad véleménynyilvánításba, tovább segítik a jogértelmezést azzal, hogy a kettő közötti egyensúly meglétét a felhasználás jellegétől (közérdekű avagy kizárólag magánjellegű), továbbá a véleménynyilvánítás kifejezésének céljától (nyereségalapú vagy nem kereskedelmi célú) teszik függővé.²¹ A bíróság ítéleteiből egyértelműen megállapítható, hogy a szóban forgó alapjogi konfliktusok esetében nem hagyható figyelmen kívül egyik vagy másik jog, nélkülözhetetlen ezen jogok kiegyensúlyozott gyakorlása, valamint a Bíróság részéről az adott ügy körülményeinek kiterjedt vizsgálata.²² Mindazonáltal a fent említett ügyekben hozott ítéletben kétséget kizáróan megállapításra került, hogy a szerzői jogokkal összefüggésben elengedhetetlen a véleménynyilvánítás szabadságához való joggal való összeegyeztethetőség vizsgálata, ugyanakkor az explicit rendelkezések hiánya miatt elengedhetetlen egy széles mérlegelési mozgástér biztosítása²³ a tagállamok számára. Álláspontunk szerint a tárgybeli döntésekben foglalt véleményszabadságra hivatkozó érvelési mechanizmusok elősegíthetik a szerzői jogi szabályozások túlzottan merev alkalmazásának finomítását egy kiegyensúlyozott felhasználói kultúra elérése érdekében.

A CDSM-irányelvben előírányzott szűrőmechanizmusok által blokkolt tartalmak kapcsán fontosnak tartjuk az EJEB álláspontjára vonatkozó kitekintést is az interneten megtalálható jogsértő tartalmak letiltását illetően. Ilyen eset merült fel az *Akdeniz v. Törökország-ügyben*²⁴ is, amikor is két zenemegosztó oldal, a last.fm és a myspace.com, elérhetetlenné

²⁰ A 40397/12. sz. ítélet Fredrik Neij és Peter Sunde Kolmissopi v. Svédország. Elérhető: [https://hudoc.echr.coe.int/fre#%22itemid%22:\[%22001-117513%22\]](https://hudoc.echr.coe.int/fre#%22itemid%22:[%22001-117513%22]).

²¹ *Christophe Geiger, Elena Izyumenko*: Copyright on the Human Rights' Trial: Redefining the Boundaries of Exclusivity Through Freedom of Expression. *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, 45. évf. 3. sz., p. 316-342. Elérhető: <https://ssrn.com/abstract=2971592>.

²² *Paul L.C. Torremans*: *Ashby Donald and Others v France*, Application 36769/08, EctHr, 5th Section, Judgment of 10 January 2013, *Queen Mary Journal of Intellectual Property*, 4. évf., 2014. február, p. 95.

²³ *Dirk Voorhoof*: ECHR: Copyright vs. Freedom of Expression II (The Pirate Bay). *Kluwer Copyright Blog*, 2013. március 20. Elérhető: <http://copyrightblog.kluweriplaw.com/2013/03/20/echr-copyright-vs-freedom-of-expression-ii-the-pirate-bay/>.

²⁴ 20877/10 sz. ügy *Akdeniz v. Törökország*. 2014. március 11. Elérhető: <https://www.dipublico.org/1554/akdeniz-v-turkey-european-court-of-human-rights/>.

vált Törökországban a Hangfelvétel-előállítók Szakszervezetének („Professional Union of Phonogram Producers”) kérésére az ott megtalálható jogvédett zeneművek engedély nélküli megosztása miatt. Mevlüde Akdeniz felperes – aki a kérdéses oldalak egyik felhasználója volt – az EJEE 10. cikkére hivatkozva kérte a blokkolás feloldását, tekintettel arra, hogy ezen intézkedés nem állt megfelelő arányban a véleménynyilvánításhoz való joggal. A bíróság a korábbi ügyekhez hasonlóan itt is a szükségesség–arányosság tesztjével összhangban értékelte az esetet, majd ítéletében hangsúlyozta, hogy habár a felhasználó véleménynyilvánításhoz való joga kiemelt fontosságú, a két weboldal valóban szerzői jogokat sértett, a felhasználó felperes számára pedig számos más jogszerű eszköz is rendelkezésére áll a zeneművek eléréséhez.²⁵

Összességében megállapítható, hogy az EJEB ítélete az alapjogok értékelésénél jelen ügyben sem hozott szembetűnő változást: megvizsgálta és összehangolta a szembenálló jogokat, végezetül felmérte a szükségességet és az arányosságot egy bizonyos jog gyakorlásába való beavatkozásnál.

II.2. Az EUB gyakorlata

Az EUB ítélezési gyakorlatában felmerülő alapjogokra hivatkozó érvelés a Lisszaboni Szerződés²⁶ hatálybelépésétől kezdve szerves részét képezi az EUB előtt zajló ügyeknek, tekintettel arra, hogy a Chartában foglalt jogok kötelező alkalmazását írja elő a tagállamok számára. Az EUB döntéseiben is megfigyelhető egy növekvő tendencia a Charta rendelkezéseire való hivatkozással kapcsolatban szerzői jogi kérdésekben, amelyet egyesek a szerzői jog „alkotmányosítási” folyamatként jellemeznek.²⁷ Ugyanakkor az alapjogi összeütközések körében felmerült jogviták esetében az EUB gyakorlata is rendkívül szerteágazó. Általánosságban megállapítható, hogy az EUB rendszeresen emellett foglal állást, hogy a nemzeti bíróságok és hatóságok feladata az alapjogok közti egyensúly fenntartása az uniós jog figyelembevételével, továbbá a tagállamok kötelesek a Chartában megfogalmazott jogok tiszteletben tartására az olyan nemzeti jogszabályok alkalmazásakor, amelyek uniós jogot ültetnek át.²⁸

Ehhez kapcsolódóan a közelmúltban számos szerzői jogot érintő ügyben állapította meg a luxemburgi bíróság a Chartában foglalt jogok jelentőségét, különösen, de nem kizáró-

²⁵ *Cristophe Geiger: Intellectual property and the judiciary.* Edward Elgar Publishing Limited, Cheltenham, UK, 2018, p. 48.

²⁶ Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Közösséget létrehozó szerződés módosításáról szóló Lisszaboni Szerződés. Elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:12007L/TXT&from=EN>.

²⁷ *Jonathan Griffiths: Taking Power Tools to the Acquis – The Court of Justice, the Charter of Fundamental Rights and European Union Copyright Law.* Intellectual Property & the Judiciary, 2017. január 1, p. 1. Elérhető: <https://ssrn.com/abstract=3007650>.

²⁸ C70/10. sz. ügy *Scarlet Extended SA*, 46. bek. az ítélet. Elérhető: <https://tinyurl.hu/TUC4/>.

lagosan gondolhatunk itt a *Deckmyn-ügyre*,²⁹ ahol az EUB hangsúlyozta, hogy a tagállami bíróságok feladata az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló 2001/29/EK irányelv (a továbbiakban: Infosoc-irányelv) 5. cikk (3) bekezdés *k*) pontja értelmében vett paródiára vonatkozó kivétel, valamint a véleménynyilvánítás szabadságához fűződő jog közötti megfelelő egyensúly megletének megállapítása.³⁰ A *Deckmyn-döntés* megteremtette az alapvető jogok erőteljesebb érvényesülésének a lehetőségét a szerzői joggal kapcsolatos ítélkezési gyakorlatban azzal, hogy a paródiakivételt összekapcsolta a véleménynyilvánítás szabadságával, elérve ezzel a paródia imperatív kivételként való kezelését.³¹ Mégis talán a legjelentősebb ezzel foglalkozó *Funke Medien GmbH*-³² *Pelham GmbH*-³³ és *Spiegel Online GmbH-ügyben*³⁴ hozott döntések elemzik a legkimerítőbben a Chartában megfogalmazott alapjogok – különösen a 11. cikk (véleménynyilvánítási szabadság, tájékozódási és sajtószabadság), 13. cikk (művészet és a tudomány szabadsága), valamint a 17. cikk (tulajdonhoz való jog), és a szerzői jog kapcsolatát.

A jelen fejezetben említendő ügyekben az EUB legfőképpen az Infosoc-irányelv 5. cikkében megfogalmazott korlátozásokkal és kivételekkel összhangban vizsgálta az alapjogokat, ezzel előre is segítve a későbbi, az Infosoc-irányelvhez képest *lex specialisként* értelmezendő, CDSM-irányelv 17. cikkében foglalt rendelkezések vizsgálatát. Ezen kivételek szolgálnak a megfelelő egyensúly biztosítására a szerző művei felett fennálló totális kontroll, valamint a kreatív önkifejezés között, ugyanis a szerző kizárólagos jogainak korlátozása alappillére a kreatív alkotásnak.³⁵ Kétségtávolul állíthatjuk, hogy az Infosoc-irányelv ezen rendelkezéseivel fennálló összhangot előszeretettel vizsgálta az EUB annak érdekében, hogy megállapítsa, szigorúan avagy inkább célhoz kötötten értelmezendők-e ezen kivételek az alapjogokkal

²⁹ C201/13. ügy *Johan Deckmyn v. Vandersteen*, az ítélet. Elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:62013CJ0201&from=EN>.

³⁰ I. m. (29), [27] és [35] bekezdés.

³¹ *Caterina Sganga*: A Decade of Fair Balance Doctrine, and How to Fix It: Copyright Versus Fundamental Rights Before the CJEU from Promusicae to Funke Medien, Pelham and Spiegel Online European Intellectual Property Review, 21. évf. 11. sz., 2019. augusztus 1. Elérhető: <https://ssrn.com/abstract=3414642>.

³² C469/17. sz. ügy, *Funke Medien NRW GmbH és Bundesrepublik Deutschland*, az ítélet. Elérhető: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=216545&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=16826976>.

³³ C476/17. sz. ügy, *Pelham GmbH, Moses Pelham, Martin Haas és Ralf Hütter, Florian Schneider-Esleben*, az ítélet. Elérhető: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?sessionid=DD8676E88D9A50364F3C57105A12DF8B?text=&docid=216552&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=16747179>.

³⁴ C516/17. sz. ügy, *Spiegel Online GmbH és Volker Beck*. Elérhető: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=216543&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=3467109>.

³⁵ *Christophe Geiger*: Freedom of Artistic Creativity and Copyright Law: A Compatible Combination. UC Irvine Law Review, 8. évf. s. sz., 2018, p. 417. Elérhető: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3053980.

együttesen, továbbá hogy megállapítsa a tárgybeli irányelv 5. cikkének kimerítő jellegét.³⁶ Az Infosoc-irányelv 5. cikke olyan explicit kivételeket és korlátozásokat enged meg, amelyek csak az analóg felhasználásra vonatkoznak, és nem ütköznek az EU célkitűzéseivel. Ezenkívül az irányelv (31) preambulumbekzdése is egyértelművé teszi, hogy az irányelvnek és annak rendszerének „[m]egfelelő egyensúlyt kell biztosítani a jogosultak különböző csoportjainak, valamint a jogosultak és a védelemben részesülő művek és teljesítmények felhasználói csoportjainak jogai és érdekei között”, és hogy a korlátozások harmonizációja mértékének attól kell függenie, hogy azok milyen hatással vannak a belső piac működésére.

Tekintettel arra, hogy a szerzői jog kontra alapjogok trilógiában való döntéseket az EUB ugyanazon a napon, 2019. július 29-én hozta nyilvánosságra, így fontosnak tartjuk mindhárom ügy együttes elemzését.

II.2.1 Az esetek bemutatása

Az elsőként említendő ügy a Német Szövetségi Köztársaság katonai helyzetjelentésének az engedély nélküli hozzáférhetővé tételéhez kapcsolódik. Ezen helyzetjelentések információt tartalmaztak a szövetségi hadsereg bevetéseiről korlátozott hozzáférésű dokumentumok formájában, azonban a Funke Medien által üzemeltetett internetes hírportál, a Westdeutsche Allgemeine Zeitung hozzájutott ezekhez, majd közzétette a honlapján.³⁷ Németország szerint a közzététellel szerzői jogi jogsértés valósult meg, ezzel ellentétben a Funke Medien a dokumentum hivatalos irat voltából eredő szerzői jogi védelem kizártságára, az Infosoc-irányelvben foglalt kivételekre és korlátozásokra, valamint a Charta 11. cikkére hivatkozott.³⁸

A következő eset Volker Beck politikus kiskorúak ellen elkövetett szexuális bűncselekményekről szóló vitatott írásához kapcsolódik, amellyel kapcsolatosan Beck szerint a kiadó az engedélye nélkül félrevezető változtatásokat eszközölt a kiadásra került szövegben.³⁹ Ezt követően 2013-ban Beck megküldte a Spiegel Online szerkesztőségébe az eredeti szöveget, amelyet a lapkiadó egy ezzel kapcsolatos cikk csatolmányaként online közzétett a politikus

³⁶ *Tito Rendas*: Fundamental Rights in EU Copyright Law: An Overview. The Routledge Handbook of EU Copyright Law, p. 18–38., 2021. május 23, p. 26. Elérhető: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3851732>.

³⁷ *Sebastian Felix Schwemer, Jens Schovsbo*: What is Left of User Rights? – Algorithmic Copyright Enforcement and Free Speech in the Light of the Article 17 Regime. Intellectual Property Law and Human Rights, 4th edition. Wolters Kluwer, 2020, p. 569–589, 2019. december 20, p.578. Elérhető: <https://ssrn.com/abstract=3507542> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3507542>.

³⁸ Lásd bővebben: *Jonathan Griffiths*: European Union Copyright Law and the Charter of Fundamental Rights – Advocate General Szpunar’s Opinions in (C-469/17) Funke Medien, (C-476/17) Pelham GmbH and (C-516/17) Spiegel Online. ERA Forum (Forthcoming), 2019.április 25. Elérhető: <https://ssrn.com/abstract=3378153>.

³⁹ *Mezei Péter*: Alapjogok v. szerzői jog trió #3: az EUB Spiegel online döntése. Szerzői jog a 21. században blog, 2019. augusztus 8. Elérhető: <https://copy21.com/2019/08/alapjogok-v-szerzoi-jog-trio-3-az-eub-spiegel-online-dontese/>.

engedélye nélkül. Beck ezt követően szerzői jogi jogsértésre hivatkozva peres eljárást indított a lap ellen a Landgericht (regionális bíróság, Németország) előtt tekintettel arra, hogy sem a kézirat, sem pedig cikke teljes szövegének hozzáférhetővé tételéhez nem járult hozzá. Ezzel szemben a Spiegel Online a Charta 11. cikkében megfogalmazott véleménynyilvánítási szabadságra hivatkozott, szembeállítva ezzel az Infosoc-irányelv 5. cikkében megtalálható kivételek és korlátozásokat a Charta alapjogi rendelkezésével.

A harmadik jelentős sajtónyilvánosságot kapott döntés tényállása a Kraftwerk elnevezésű „Metall auf Metall” című dalában található ritmusszekvencia-részlet (sample) ismétléséhez fűződik, amely beépítésre került Moses Pelham „Nur mir” című zenéjébe, a felperes állítása szerint engedély nélkül, az ő szerzői jogainak sérelmével.⁴⁰ Jelen esetben a Szövetségi Alkotmánybíróság által hozott határozat készítette a német szövetségi legfelsőbb bíróságot az EUB előzetes döntéshozatali eljárására, ugyanis az alkotmánybíróság szerint fennáll Moses Pelham alperes Charta 13. cikkében szabályozott művészeti szabadsághoz való joga, amely nemcsak a Charta 11. cikke, hanem az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló 1950-ben aláírt európai egyezmény 10. cikk (1) bekezdése által biztosított véleménynyilvánítási szabadság körébe is tartozik.⁴¹

II.2.2. A döntések elemzése

Ezen ügyekben az EUB elé terjesztett előzetes döntéshozatali kérelmek fő kérdésköre az Európai Unió szerzői jogi szabályozásának felülvizsgálatára irányult a véleménynyilvánítási szabadsággal összhangban.⁴²

Mind a három eljárásban Maciej Szpunar főtanácsnok készítette elő az EUB döntését megalapozó főtanácsnoki indítványt. A főtanácsnok mindhárom ügyben egyértelmű állást foglal amellett, hogy a tárgybeli alapjogok közötti egyensúly elengedhetetlen, azok közül egyik sem magasabb rendű a másiknál, továbbá az Infosoc-irányelvben foglalt korlátozások és kivételek pont ezen alapjogok közötti harmónia megteremtéséhez járulnak hozzá figyelembe véve a szerzői jogi jogosultak érdekei mellett a köz- és a magánérdeket is.⁴³

A Spiegel Online-ügyben felmerült a kérdést előterjesztő részéről a véleménynyilvánítás jogának külső korlátjaként történő értelmezése a szerzői joggal összefüggésben, azonban

⁴⁰ Mezei Péter: Alapjogok v. szerzői jog trió #1: az EUB Pelham-döntése. Szerzői jog a 21. században blog, 2019. augusztus 8. Elérhető: <https://copy21.com/2019/08/alapjogok-v-szerzoi-jog-trio-1-az-eub-pelham-dontese/>.

⁴¹ Justin Bernd Jütte, João Quintais: The Pelham Chronicles: Sampling, Copyright and Fundamental Rights. Journal of Intellectual Property Law and Practice (Forthcoming 2021), 2021. január 29, p.2. Elérhető: <https://ssrn.com/abstract=3775599>.

⁴² Christophe Geiger, Elena Izyumenko: The Constitutionalization of Intellectual Property Law in the EU and the Funke Medien, Pelham and Spiegel Online Decisions of the CJEU: Progress, But Still Some Way to Go! International Review of Intellectual Property and Competition Law, 2019. október 21, p. 6. Elérhető: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3472852>.

⁴³ C-476/17. sz. ügy főtanácsnoki indítványa 77. pont.

ezt illetően Szpunar főtanácsnok elutasító álláspontra helyezkedett, miszerint ezen jog nem képezheti a 2001/29 irányelv 5. cikk (2) és (3) bekezdésében előírt kivételeken és korlátozásokon kívül korlátját a szerző kizárólagos jogainak.⁴⁴ Szintén a jogharmonizációra veszélyesnek ítélte meg az Infosoc-irányelvben foglalt kivételek bírói úton történő kiegészítését a véleménynyilvánítás szabadsága miatt indokolt esetben, figyelmeztetve arra, hogy egy ilyenfajta „fair use” kikötés a Charta 11. cikkének konstans érvként való hivatkozását eredményezné valamennyi olyan szerzői jogi jogsértés esetén, ahol felmerül ezen alapjog.⁴⁵ Ugyanakkor a főtanácsnok álláspontja szerint az alapvető jogok sokkal inkább azt a végső eszközt (ultima ratio) jelentik, „amely – kizárólag valamely alapvető jog lényeges tartalmának súlyos megsértése esetén – lehetővé teszi a vonatkozó rendelkezésektől való eltérést.”⁴⁶

Mindezek alapján megállapítható, hogy Szpunar főtanácsnok álláspontja rendkívül vékony vonalon enged teret a véleményszabadság szerzői jog külső korlátjaként történő értelmezésének az alapvető jogok súlyos megsértése esetén. Az Ashby Donald-ügyet követően az EUB előtt lévő eljárások terén is kiválóan szemléltetésre került ezen kivételes eset a Funke Medien- és a Spiegel Online-ügyben is, amely során a közérdek egyértelműen felülírja a szerzőijog-védelmet, teret engedve ezzel a szabad véleménynyilvánítás érvényesülésének. Az említettekre tekintettel álláspontunk szerint megfigyelhető egy egyre növekvő igény a szerzői jogi esetekben a véleménynyilvánítási szabadság külső, nyílt végű korlátként történő felállítására annak érdekében, hogy kezelni lehessen az összes felmerülő, de meglévő korlátozás alá nem tartozó jogszerű felhasználást, azonban jelenleg ez várat magára.⁴⁷

A főtanácsnoki indítványokat követően az EUB három döntését egyazon napon hozta nyilvánosságra, megválaszolva több olyan megosztónak tekintett kérdést is, amelyeket korábban az EUB szerzői jogi ítélkezési gyakorlata nyitottan hagyott.

Mindenekelőtt az EUB megállapította a Funke Medien- és Spiegel Online-ügyben is, hogy az Ashby Donald-ügyhöz hasonlóan kritikus jelentőséggel bír a szóban forgó beszéd vagy információ jellege, többek között a politikai és a közérdeket érintő kérdésekben.⁴⁸ Továbbá a döntések alapján az EUB is határozottan kizárja, hogy az alapvető jogok az Infosoc-irányelv 5. cikkének hatályán kívül eső kivételek bevezetését indokolhatják, hivatkozva a lista kimerítő jellegére, a kivételek következetes alkalmazásának szükségességére, valamint leszögezik, hogy az 5. cikkben kívüli kivételek nem harmonizált elterjedése negatív hatást gyakorolna a jobbiztonságra, valamint a belső piac működésére.⁴⁹ Mindezek alapján az

⁴⁴ C-516/17. sz. ügy főtanácsnoki indítványa 81. pont.

⁴⁵ C-476/17. sz. ügy főtanácsnoki indítványa 63. pont.

⁴⁶ Uo. 98. pont.

⁴⁷ *Christophe Geiger, Elena Izyumenko: Freedom of Expression as an External Limitation to Copyright Law in the EU: The Advocate General of the CJEU Shows the Way. European Intellectual Property Review, 2019, p. 17.; Centre for International Intellectual Property Studies Research Paper No. 2018-12. Elérhető: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3293735>.*

⁴⁸ C516/17. sz. ügy 58. bek, C469/17. sz. ügy 74. bek.

⁴⁹ *Sganga: i. m. (31), p. 15.*

EUB álláspontja szerint e kivételek elégségesek az igazságos egyensúly megteremtésére az alapjogok vonatkozásában, valamint a Charta által előírt alapvető jogok önmagukban nem indokolják a szerzői jog aktuális rendszerén kívül eső kivételek alkalmazását.⁵⁰

A fentiek tükrében elmondhatjuk, hogy az EUB továbbra is kényesen törekedett az alapjogok közti egyensúly megtartására, több ambivalens kérdéskör tisztázását is elősegítette, mindeközben pedig sikerült elkerülnie egy túlzottan merev alapjogi szabályozás lefektetését a szerzői jog működése terén.⁵¹ Továbbá, mint ahogyan az a Funke Medien-ügy döntéséből is kiderül, az EUB magabiztos abban, hogy a Charta külső korlátként érvényesülése nem indokolt, ugyanis a belső korlátokon keresztül való alkalmazása elegendő garancia az alapjogok biztosítására.⁵² Végezetül megállapítható, hogy az említett három esetben meghozott döntés, miszerint a véleménynyilvánítás szabadságának külső korlátként értelmezése kizárt az EUB részéről, óhatatlanul is előirányozza az EJEB eseti alapú – valamint bizonyos esetben a külső korlát tekintetében sokkal megengedőbb – ítélkezési gyakorlatával szemben fennálló feszültség növekedését.⁵³

II.3. Nincs új a nap alatt – Youtube és Cyando egyesített ügyek

A jelen tanulmány elkészültekor meglehetősen új fejleménynek számít az EUB *Peterson kontra Youtube-*, valamint *Elsevier kontra Cyando-ügyben* hozott egyesített döntése,⁵⁴ amely az Infosoc-irányelv 3. cikk (1) bekezdésének, továbbá a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem egyes jogi vonatkozásairól szóló 2000/31/EK irányelv (a továbbiakban: Elker-irányelv) és a szellemi tulajdon-jogok érvényesítéséről szóló 2004/48/EK irányelv (a továbbiakban: jogérvényesítési irányelv) rendelkezéseinek értelmezésével és az online platformok üzemeltetői felelősségével foglalkozik a felhasználók által feltöltött jogellenes tartalmak kapcsán. Mindkét ügyben alapvető kérdésként merült fel a korábban említett Infosoc-irányelv 3. cikk szerinti nyilvánossághoz közvetítés megvalósítása a platformok által, amelyet illetően az EUB korábbi joggyakorlatot követve megállapította, hogy az ügy idején hatályban lévő uniós jog szerint

⁵⁰ T. Snijders, S. van Deursen: The Road Not Taken – the CJEU Sheds Light on the Role of Fundamental Rights in the European Copyright Framework – a Case Note on the Pelham, Spiegel Online and Funke Medien Decisions. International Review of Intellectual Property and Competition Law, 50. évf., 2019, p. 1176–1190. Elérhető: <https://doi.org/10.1007/s40319-019-00883-0>.

⁵¹ Ansgar Kaiser, Stefan Scheuerer: The Impact of Fundamental Rights on European Copyright Law – Opinion on the CJEU Decisions C-516/17 ‚Spiegel Online’ and C-469/17 ‚Funke Medien’. Max Planck Institute for Innovation & Competition Research Paper No. 21-03, 2019. október 31, p. 10. Elérhető: <https://ssrn.com/abstract=3751209>.

⁵² Mezei Péter: Alapjogok v. szerzői jog trió #2: az EUB Afghanistan Papiere döntése. Szerzői jog a XXI. században blog, 2020. augusztus 14. Elérhető: <https://copy21.com/2019/08/alapjogok-v-szerzoi-jog-trio-2-az-eub-afghanistan-papiere-dontese/>.

⁵³ Geiger, Izyumenko: i. m. (47), p. 26.

⁵⁴ A C-682/18. és C-683/18. sz. egyesített ügyekben hozott ítélet. Elérhető: <https://tinyurl.hu/9Ore/>.

a tartalomszolgáltatók nem vonhatók felelősségre a felhasználók által feltöltött tartalmakért tekintettel arra, hogy pusztán közvetítői szerepet töltenek be.⁵⁵

A Peterson kontra Youtube-ügy tényállása a Sarah Brightman Winter Symphony című albumán található számok koncertfelvételeinek Youtube-on való hozzáférhetővé tételével kapcsolatban állt fenn. Tekintettel arra, hogy a számok F. Peterson jogosult engedélye nélkül kerültek feltöltésre, Peterson értesítette a platformot, és követelte a jogellenes tartalmak eltávolítását, aminek a Youtube eleget tett. Azonban ezeket a felvételeket később a felhasználók újra feltöltötték, ezt követően Peterson peres eljárást indított a Youtube ellen.⁵⁶

1. ábra: Sara Brightman – Winter Symphony album borítója, forrás: <https://sarahbrightman.com/discography/a-winter-symphony/>.

A második ügyben az Elsevier kiadó kizárólagos jogosult felperes a Cyando „Uploaded” tárhely- és fájlmegosztó platformján jogellenesen hozzáférhetővé tett tartalmakkal kapcsolatban folytatott pert. A főként orvostudománnyal kapcsolatos szakirodalmi kiadványokat a platform felhasználói a felperes engedélye nélkül tették hozzáférhetővé.⁵⁷

Az ügyeket érintő főtanácsnoki indítványban Saugmandsgaard Øe főtanácsnok nem kizárólag az Infosoc-irányelv rendelkezéseit vette alapul, hanem elemezte a tartalmmegosztó szolgáltatók felelősségi rendszerét a később alkalmazandó CDSM-irányelv tekintetében is. Saugmandsgaard Øe főtanácsnok kiemelte, hogy a tartalmmegosztó szolgáltatók mindig a jogalkotó által előírt rendelkezéseket fogják követni, még akkor is, ha az a felhasználók alapjogainak korlátozásához vezet, tekintettel arra, hogy nem hajlandók kockáztatni a köz-

⁵⁵ Gregor Pryor: Liability of video sharing platforms – ECJ’s decision on the YouTube case and article 17 of the DSM Directive. Reed Smith, 2021. június 29. Elérhető: <https://tinyurl.hu/kLF6/>.

⁵⁶ Harkai István: Youtube/Cyando – elemzés. Szerzői jog a XXI. században blog, 2021. július 16. Elérhető: <http://copy21.com/2021/07/youtube-cyando-elemzes/>.

⁵⁷ Felelősek-e az online platformok üzemeltetői a jogellenesen közzétett tartalmakért? – Az Európai Bíróság ítéletet hozott. Jogi Fórum, 2021. 06. 25. Elérhető: <https://tinyurl.hu/bv09/>.

vetlen felelősségre vonást.⁵⁸ Ez az óvatos üzleti gyakorlat a főtanácsnok álláspontja szerint elkerülhetetlenül is túlzott blokkoláshoz fog vezetni a jövőben, gátolva ezzel a felhasználók alapvető jogait.⁵⁹

Annak ellenére, hogy a tartalomjegyző szolgáltatók számára mára részben hatálytalaná vált felelősségi rendszer adja a döntés lényegét, az EUB indoklásában is megtalálhatók olyan alapjogi kitekintések, amelyek érdekesnek bizonyulhatnak. Az EUB a főtanácsnoki indítványhoz hasonlóan jelen döntésében is kiemeli az általános nyomon követés tilalmát, valamint hogy a véleménynyilvánítás szabadságával való egyensúly megőrzése érdekében a tartalomjegyző szolgáltató kizárólag konkrét tartalmak tekintetében köteles intézkedni. Egyébiránt hangsúlyozza a megfelelő egyensúly biztosítását az alapvető jogok és a tartalomszolgáltatókra vonatkozó felelősségi rendszer között,⁶⁰ valamint az internet jelentőségét a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlásánál.⁶¹ Reda szerint ezen értekezés tovább segíti az EJEB és az EUB joggyakorlatának egymáshoz közelítését a szerzői jog alapjogi vizsgálatának szempontjából azzal, hogy azonos álláspontot foglal el, mint az EJEB korábbi ítéleteiben.⁶² Mindezek mellett az ítélet az EJEB korábbi ítéleteihez hasonlóan szintén említi az alapjogi egyensúly meglétének eseti alapú vizsgálatát, amely további támogatásul szolgálhat a két bíróság egységesebb joggyakorlatának kiépítésére.

III. A CDSM-IRÁNYELV FELELŐSSÉGI RENDSZERÉNEK ELEMZÉSE

A CDSM-irányelvet megelőzően fennálló joggyakorlat részletes elemzését követően időszérűnek tartjuk a jelenlegi szabályozásra, valamint az ahhoz kapcsolódó joggyakorlatra való áttérést. A bevezetőben már röviden említett CDSM-irányelv 17. cikkében megtalálható tartalomjegyző szolgáltatókra vonatkozó felelősségi rendszer jelentős változást eredményez a szerzői jogi szabályozásban. A tartalomjegyző szolgáltató felületek felhasználói bázisának folyamatos növekedésével egyre több jogosulatlanul feltöltött mű válhat elérhetővé az üzemeltett honlapokon, amelyeknek az elburjánzása a jogalkotót is lépésre készítette.

Korábban a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az Elker-irányelv 14. cikkében foglalt rendelkezések voltak elsődlegesen irányadóak a tartalomjegyző szolgáltatók számára, amelyek szerint a közvetítőszolgáltató mentesül a felelősség alól a felhasználó által elkövetett jogsértés esetén mindaddig, amíg nincs tudomása róla. Ezzel szemben a CDSM-irányelv 17. cikk (3) bekezdése előírja, hogy ezen felelősség-

⁵⁸ *Julia Reda*: Article 17 of the Directive on Copyright in the Digital Single Market: A Fundamental Rights Assessment. 2020. november 16. Elérhető: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3732223.

⁵⁹ Saugmandsgaard Øe főtanácsnok indítványa a C-682/18. és C-683/18. sz. egyesített ügyekben. Elérhető: <https://tinyurl.hu/gm43/>.

⁶⁰ C-682/18. és C-683/18. sz. ítélet 64. bek.

⁶¹ Uo. 65. bek.

⁶² *Julia Reda*: YouTube/Cyando – an Important Ruling for Platform Liability – Part 1. Kluwer Copyright Blog, 2021. július 1. Elérhető: <https://tinyurl.hu/dPSr/>.

korlátozás nem érinti a nyilvánossághoz közvetítést végző tartalommegosztó szolgáltatókat, ezzel megnyitva az utat a szűrési mechanizmusok kiterjedt alkalmazásának. Ugyanakkor az Elker-irányelv 15. cikke a CDSM-irányelvhez hasonlóan tiltja az általános nyomonkövetési kötelezettséget azzal a különbséggel, hogy a CDSM-irányelv 17. cikke már előírja, hogy a tartalommegosztó szolgáltatóknak a szakmai gondosság magas szintű ágazati normáinak megfelelően meg kell tenniük minden tőlük telhetőt a jogsértő tartalmakhoz való hozzáférés megakadályozására. Ez a meglehetősen szigorú szabályozás lényegesen ellentmond az EUB korábbi ítéleteinek a jogellenes tartalmak szűrésével kapcsolatosan, különösen figyelembe véve a *SABAM kontra Netlog*- vagy a *Scarlet kontra SABAM*-ügy végkimenetelét.⁶³

Az EUB mindkét ügyben az automata szűrési programok EU-joggal, azaz az Elker-irányelvvel, az Infosoc-irányelvvel és jogérvényesítési irányelvvel való kompatibilitását vizsgálta. Az EUB akkori álláspontja szerint az ilyen előzetes szűrőprogramok kötelezően előírandó használata súlyos alapjogi aggályokat vetne fel, köztük az információ közlésének a Charta 11. cikkében foglalt szabadságát is, valamint nem biztosítaná a tárgybeli alapjogok közti igazságos egyensúlyt.⁶⁴ Továbbá a jogérvényesítési irányelv rendelkezései mentén haladva az EUB azt is leszögezte, hogy ezen szűrőprogramoknak „*méltányosnak és igazságosnak kell lenniük, és nem lehetnek indokolatlanul bonyolultak és költségesek*”.⁶⁵

Ezzel ellentétben a *Scarlet kontra SABAM*-ügyben a SABAM egy olyan bonyolult, kiterjedt felhasználói adatokkal operáló szűrési kötelezettséget várt el a Scarlettől, amely bevezetése esetén az internetszolgáltató vállalat köteles lett volna túlerjeszkedni a jogérvényesítési irányelv 3. cikkén, valamint egyértelműen megszegte volna az Elker-irányelv 15. cikkében foglalt általános nyomon követés tilalmát. Mindennek megfelelően az EUB is arra az álláspontra helyezkedett, hogy egy ennyire széles körű szűrési kötelezettség nem várható el az alperestől.⁶⁶ Az EUB döntéseiből egyértelműen kitűnik, hogy a felhasználói adatok kontrollálatlan használatával nem lehetséges a szűrőprogramok használata, hiszen ezek nemcsak indokolatlanul nagy terhet jelentének a tartalomszolgáltatók számára, nyilvánvalóan alapjogi sérelmekkel is járnak.⁶⁷ Ugyanakkor tisztában vagyunk vele, hogy az utóbbi években már elképzelhetetlen a szerzői jogokat is érintő nagyobb platformok működtetése szűrési mechanizmusok nélkül, a CDSM-irányelv pedig ezt mostanra kötelezővé is tette a tartalom-

⁶³ C70/10. *Scarlet v. SABAM*-döntés, elérhető: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=hu&num=C-70/10>. C360/10. *SABAM v. Netlog*-döntés, elérhető: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-360/10&language=HU>.

⁶⁴ *Philippe Laurent: SABAM v. Netlog (CJEU C 360/10)...* as expected! Kluwer Copyright Blog, 2012. február 20. Elérhető: <http://copyrightblog.kluweriplaw.com/2012/02/20/sabam-v-netlog-cjeu-c-36010-as-expected/>.

⁶⁵ jogérvényesítési irányelv 3. cikk (1) bekezdés.

⁶⁶ EDRI: *Scarlet v SABAM: a win for fundamental rights and Internet freedoms*, 2011. november.13. Elérhető: <https://edri.org/our-work/edriagramnumber9-23scarlet-sabam-win-fundamental-rights/>.

⁶⁷ *Stefan Kulk, Frederik Zuiderveen Borgesius: Filtering for Copyright Enforcement in Europe after the Sabam Cases*. European Intellectual Property Review, 2013. április 8. Elérhető: <https://ssrn.com/abstract=2170204>.

megosztó szolgáltatók számára, amennyiben nem rendelkeznek felhasználási engedéllyel. Felmerül a kérdés, akkor mégis pontosan hol húzódik azon határvonal, amelyen belül még jogkövető módon járhatnak el a szűrésre kötelezett felek?

A CDSM-irányelv hatálybalépésével a tartalommegosztó szolgáltatók felelősségi rendszere lényegesen szigorúbb keretek közé szorult, ugyanis a 17. cikk (4) bekezdésének értelmében felhasználási engedély hiányában kizárólag egy több komponensből álló kimentési feltételrendszer teljesítése esetén mentesülhetnek a felelősség alól: minden tőlük telhetőt megtettek *a)* az engedély megszerzése érdekében *b)* a hozzáférhetőség megakadályozására, valamint *c)* a jogosulatlan tartalom eltávolítására és a jövőbeli hozzáférhetetlensége érdekében.⁶⁸ Lábody szavaival élve a CDSM-irányelv 17. cikkének elfogadását egy Richter-skála szerinti 9-es erősségű rengéshez hasonlíthatjuk, tekintettel arra, mekkora mértékű változást hivatott előidézni a szerzői jogi keretrendszer környezetében.⁶⁹ A változás egyértelműen érzékelhető, hiszen ezen „best efforts” klauzulának nevezett mentesülési mechanizmus adott megfelelő jogi keretet is a tartalommegosztó szolgáltatók által használt szűrési algoritmusok és programok számára. Mindezek mellett a CDSM-irányelv 66. preambulumbekzdése is előírja a szolgáltatók számára, hogy engedély hiányában minden tőlük telhetőt meg kell tenniük a szakmai gondosság magas szintű ágazati normáinak megfelelően, azonban ezt, ahogyan azt a 70. preambulumbekzdés is említi, kizárólag az alapjogok biztosításának garanciájával tehetik meg. Mindezek mellett Ujhelyi szerint a CDSM-irányelv elősegíti a véleménynyilvánítási szabadság erélyesebb érvényesülését a szerzői jogban, tekintettel arra, hogy az irányelv kötelezővé tette a nevesített szabad felhasználási eseteknek – mint a véleménynyilvánítási szabadság fő eszközeinek, valamint a szerzői jog belső korlátainak – az átültetését, minimális mérlegelési lehetőséget hagyva ezzel a tagállami jogalkotóknak.⁷⁰

A CDSM-irányelv által elérni kívánt kényes alapjogi egyensúly érdekében elengedhetetlen a lehető legfejlettebb algoritmusok és programok alkalmazása, tekintettel arra, hogy az emberi erőforrások erre nem elengedőek. Továbbá a tartalomfelismerő technológiák alkalmazásának lehetőségét korábban *expressis verbis* tartalmazta a CDSM-irányelv 2016-os normaszöveg-javaslat, így kétségkívül az ilyen megoldások lebegtek a jogalkotó szeme előtt a szerzői jogi jogsértések elleni küzdelem vonatkozásában.⁷¹ Hacsak az egyik legnagyobb online videómegosztó oldalt, a Youtube-ot nézzük, a hozzá kapcsolódó elképesztő

⁶⁸ CDSM-irányelv 17. cikk (4) bekezdés.

⁶⁹ Lábody Péter: Szerzői jogi „user-szabadságok” a globális tartalommegosztó platformokon, In *Medias Res*, 2021. 1. sz., 2021. július 1, p.103. Elérhető: <https://media-tudomany.hu/wp-content/uploads/sites/13/2021/06/imr-2021-1-09.pdf>.

⁷⁰ Ujhelyi Dávid: A paródia-kivétel szükségessége és lehetséges keretrendszere a hazai szerzői jogban. Doktori értekezés, PPKE, 2020, p. 62. Elérhető: https://jak.ppke.hu/uploads/articles/12332/file/UJHELYI_D%C3%A1vid_dolgozat.pdf.

⁷¹ „Member States shall facilitate, where appropriate, the cooperation between the information society service providers and rightholders through stakeholder dialogues to define best practices, such as appropriate and proportionate content recognition technologies”.

számok igazolják a szabályozás szükségességét. A jelenlegi statisztikák szerint a Youtube több mint kettő milliárd aktív felhasználóval rendelkezik, valamint percenként 500 órányi anyagot töltenek fel a platformra.⁷²

IV. A SZŰRÉSI MECHANIZMUSOK TECHNOLÓGIAI HÁTTERE

Mint ahogyan azt korábban is említettük, a feltöltött jogvédett tartalmak mennyisége miatt a tartalommegosztó platformok már a CDSM-irányelvet megelőzően is kénytelenek voltak segítségül hívni a digitális technológia nyújtotta újításokat.⁷³ Az automatikus tartalomfelismerő programok („Automated Content Recognition Tools”) vagy szűrőprogramok („upload filters”) olyan automatizált számítógépes programok, amelyek akár online feltöltést követően, akár egy platformon való közzététel előtt beolvassák az adott tartalom adatait, és ezt követően bizonyos szempontok szerint ellenőrzik.⁷⁴ Elsők között voltak 2007-ben a Dailymotion videomegosztó által alkalmazott külön audio- (Audible Magic Solution) és video- (Ina Signature) tartalmak felismerésére szolgáló programok, valamint az azzal szinte egy időben megjelenő, a Youtube által ma is használt ContentID, amely talán az egyik legmegbízhatóbb technológia napjainkban a jogsértő tartalmak szűrésére.⁷⁵ Mivel a tartalommegosztó szolgáltatók által használt szűrőprogramok tárháza igen szerteágazó, fontosnak tartjuk röviden bemutatni, milyen technológia alapokon működnek a napjainkban alkalmazott automatikus tartalomfelismerő programok.

IV.1. Hashing

A hashing, avagy a magyar informatikai szótárban kevésbé elegánsan használt „hasítás”,⁷⁶ egy digitális fájl futtatásának folyamatát írja le egy algoritmuson keresztül, amely ezzel egy egyedi azonosítót generál a fájlhoz rövid karakterlánc („hash”) formájában. Ez az újonnan létrehozott karakterlánc a fájlhoz van rendelve mint annak egyedi azonosítója. Ha pontosan ugyanazt a fájlt ugyanazon a hash függvényen futtatják, ugyanazt az azonosítót adja

⁷² YouTube by the Numbers: Stats, Demographics & Fun Facts. 2021. július 8. Elérhető: <https://www.omnicoreagency.com/youtube-statistics/>.

⁷³ Amélie Pia Heldt: Upload-Filters: Bypassing Classical Concepts of Censorship? Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law, 10. évf. 1. sz., 2019. október. Elérhető: <https://www.jipitec.eu/issues/jipitec-10-1-2019/4877>.

⁷⁴ Ionos: Upload filters: a danger to free internet content? 2019. március 28. Elérhető: <https://www.ionos.com/digitalguide/websites/digital-law/upload-filters/>.

⁷⁵ HADOPI: Mission Report, Content Recognition Tools on Digital Sharing Platforms, Proposals for the implementation of Article 17 of EU Copyright directive. 2020. 12. 15, p. 13. Elérhető: <https://tinyurl.hu/e89u/>.

⁷⁶ A hashing magyar definiíciója. Elérhető: <https://szit.hu/doku.php?id=oktatas:programozas:algoritmusok:hash>.

vissza.⁷⁷ A hashing alapvetően a feltöltött tartalmak indexálására szolgál, azonban számos esetben használják a szerzői jogi jogsértések megakadályozására. A hashing költségkötő és könnyű implementálhatósága miatt számos esetben szolgál a kifinomultabb tartalomfelismerő programok kiegészítőjeként. A korábban is említett, alapvetően ujjlenyomat-adatbázissal operáló Youtube ContentID hasheket használ az olyan tartalmak ismételt feltöltésének kiszűrésére, amelyeket egyszerűen már eltávolított az oldalról szerzői jogi problémákból adódóan.⁷⁸

IV.2. Vízjelzés

A digitális vízjelzés szintén egy népszerű eljárásnak számít az adott digitális tartalom (kép-, film-, hang-, szövegfájl) tulajdonjogának bizonyítására. A szűrőprogramok esetében a rejtett vízjelzés a gyakoribb, amelynek lényege, hogy a szerzői jogok bizonyítására szolgáló adatokat beleillesztik a megjelenlni kívánt szerzői mű digitális állományába. A létrehozott rejtett vízjelet azonban csak megfelelő lejátszókészülékkel lehetséges érzékelni,⁷⁹ további hátulütőjeként értékelhetjük azon tulajdonságát, hogy a vízjelzés nem szolgál hatékony megoldásként a jogvédett tartalom felhasználásával létrehozott művek (pl. feldolgozások) kiszűrésére.⁸⁰

IV.3. Ujjlenyomatkozás

Napjainkban talán a legszélesebb körben alkalmazott tartalomfelismerési technológia az ún. ujjlenyomatkozás („fingerprinting”), amely egy adott tartalomhoz egy egyedi digitális azonosítót társít, az emberi ujjlenyomathoz hasonlóan.⁸¹ Az ujjlenyomat-algoritmus egy digitális referenciafájlt hoz létre, amely tartalmazza egy adott audio- vagy videóanyag sajátosságait (pl. egy-egy képrészletet, hangsávot) a tartalom metaadataival együtt, ezeket egy erre a célra kialakított adatbázisban tárolják.⁸² A ContentID esetében, amennyiben az adat-

⁷⁷ Ofcom: Use of AI in Online Content Moderation. Elérhető: https://www.ofcom.org.uk/__data/assets/pdf_file/0028/157249/cambridge-consultants-ai-content-moderation.pdf.

⁷⁸ EUIPO: Automated Content Recognition – Discussion paper Phase 1: ‘Existing technologies and their impact on IP’, p. 8. Elérhető: <https://tinyurl.hu/gJBM/>.

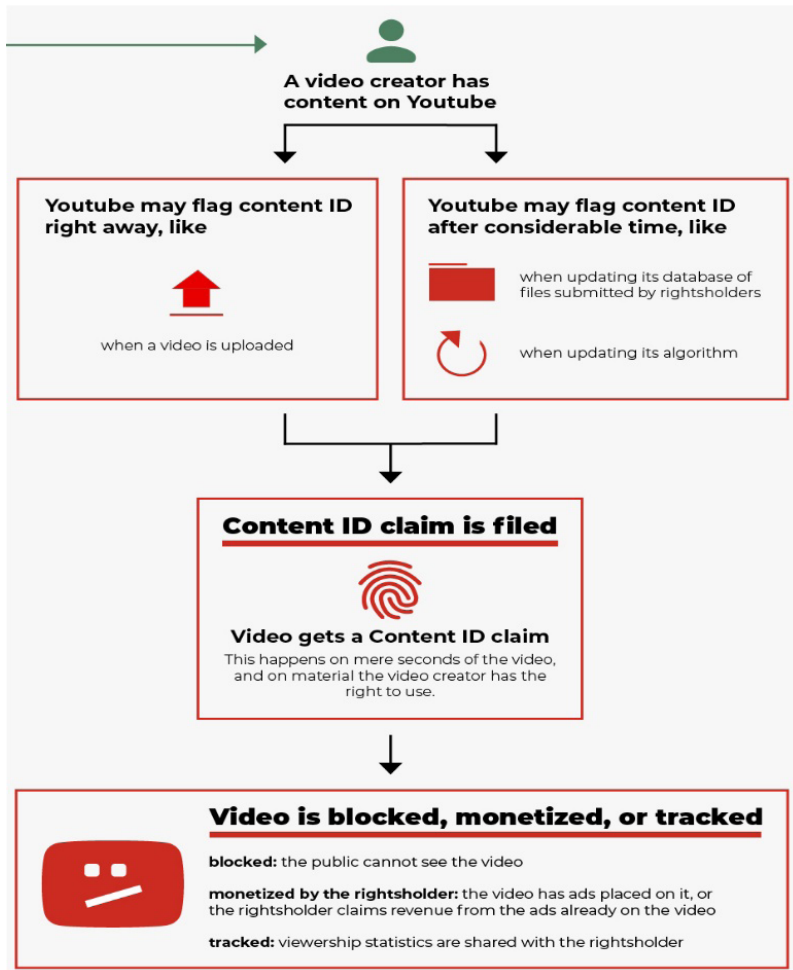
⁷⁹ Virágos Márta: A szerzői jogok érvényesítése elektronikus/digitális környezetben. Elérhető: <https://gyires.inf.unideb.hu/GyBITT/11/ch04s02.html>.

⁸⁰ Felipe Romero Moreno: ‘Upload filters’ and human rights: implementing Article 17 of the Directive on Copyright in the Digital Single Market, *International Review of Law, Computers & Technology*, 34. évf. 2. sz., 2020, p. 153–182. Elérhető: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13600869.2020.1733760>.

⁸¹ HADOPI: Towards more effectiveness of copyright law on online content sharing platforms: overview of content recognition tools and possible ways forward. 2020.01.29.

⁸² The Economist Times: Definition of ,Digital Fingerprinting. Elérhető: <https://economictimes.indiatimes.com/definition/digital-fingerprinting>.

bázisban megtalálható ujjlenyomat fájlegyezést mutat egy feltöltött tartalommal, a rendszer értesíti a jogosultat, majd több lehetőséget is kínál arra, hogyan lehet eljárni a jogsértő tartalommal szemben: letilthatják azt, profitálhatnak belőle a videóból származó bevételek kisajátításával, vagy egyszerűen csak nyomon követhetik a feltöltött tartalommal kapcsolatos megtekintéseket.⁸³

2. ábra: A YouTube Content ID működésével kapcsolatos tájékoztató elérhető: <https://support.google.com/youtube/answer/2797370?hl=hu>

⁸³ Leron Solomon: „Fair Users or Content Abusers? The Automatic Flagging of Non-Infringing Videos by Content ID on YouTube,” Hofstra Law Review, 44. évf., p. 256. 2015. január 1. Elérhető: <https://scholarlycommons.law.hofstra.edu/hlr/vol44/iss1/8>.

Annak ellenére, hogy a technológia jelen állása szerint az ujjlenyomat-adatbázisok jelentik a leghatékonyabb eszközt a jogosultak számára, elengedhetetlenek az olyan kiegészítő eszközök, mint a hashing vagy a vízjelezés, tekintettel arra, hogy egy ilyen adatbázis fenntartása folyamatos frissítést, valamint hatalmas tárhelykapacitást igényel.⁸⁴ Mindazonáltal fontosnak tartjuk megemlíteni ezen programok korlátoltságát, ugyanis ezek az algoritmusok típusspecifikusak, így egy audiotartalom-azonosító szoftver nem képes azonosítani képeket vagy videókat.⁸⁵

IV.4. „AI” és gépi tanulás („Machine Learning”)

A mesterséges intelligencia vagy „AI” szintén kiemelkedő hatással van a mai digitális tartalom moderálására, olyan objektivitási és következetességi szintet hozva, amely egyes területeken felülmúlja az emberi felülvizsgálatot. A gépi tanulás vezérli, optimalizálja a moderációs folyamatot, továbbá algoritmusok segítségével tanul a meglévő adatokból.⁸⁶ Lehetővé teszi a tartalommoderációs csapat számára a felhasználó által létrehozott tartalom kifinomult felülvizsgálati döntéseinek meghozatalát, valamint a feltöltött tartalmak előszűrését és rendezését a moderálási folyamat további könnyítése érdekében.

Ilyen például a Facebook gépi tanulással működő algoritmus, amely a lehetséges jogsértő bejegyzések kiszűrésével, valamint rendszerezésével foglalkozik. A különféle gépi tanulási algoritmusok három szempont alapján rangsorolják a kérdéses bejegyzéseket: vírusosságuk, súlyosságuk és a szabályok megsértésének valószínűsége. Ezt követően az emberi felülvizsgálat során lényegesen könnyebb feladat vár a moderátorokra a gépi szűrő előzetes munkájának köszönhetően.⁸⁷

IV.5. A tartalomfelismerő programok korlátoltsága

A tartalomfelismerő programok általi szűrés napjainkra bevett technológiának tekinthető, azonban korántsem mondható tökéletesnek a komplex és ambivalens tartalmak esetében felmerülő túlzott szűrési (fals pozitív) vagy alulszűrési (fals negatív) hibák előfordulásából

⁸⁴ French Ministry of Culture, CSPLA – Hadopi – CNC: Mission Report Towards more effectiveness of copyright law on online content sharing platforms: overview of content recognition tools and possible ways forward, January 2020, p. 4.

⁸⁵ A. Gann, D. Abecassis: The Impact of a Content Filtering Mandate on Online Service Providers. Analysis Mason, 2018 június 6. Elérhető: <https://www.analysismason.com/consulting-redirect/reports/the-impact-of-a-content-filtering-June2018/>.

⁸⁶ Shraddha Goleda: Online Content Moderation: To AI or Not. Analytics India Magazine, 2020. május 10. Elérhető: <https://analyticsindiamag.com/online-content-moderation-to-ai-or-not/>.

⁸⁷ James Vincent: Facebook is now using AI to sort content for quicker moderation, The Verge, 2020. november 13. Elérhető: <https://www.theverge.com/2020/11/13/21562596/facebook-ai-moderation>.

eredően.⁸⁸ Ezen algoritmusok alkalmazásakor fellépő, olykor szórakoztató rendellenesség volt például a futballmérkőzés közvetítésére szolgáló, AI-vezérelt kamera, amely a labda helyett inkább a bíró tar fejének mozgását követte,⁸⁹ vagy az Amazon arcfelismerő programja, amely körözött bűnözőkként azonosította az amerikai kongresszus 28 tagját.⁹⁰ A szórakoztató példák mellett több olyan megoldatlan kérdés is azonosításra került a tartalomfelismerő algoritmusok alkalmazásakor, amelyek megingathatják a beléjük vetett hitet.

IV.5.1. Olvasni a sorok között, avagy az emberi beszéd kontextuális megértése

Habár manapság már léteznek természetes nyelvfeldolgozó algoritmusok a potenciális jogsértések kigyomlálására, a jelenlegi technológia még messze áll a feltöltött tartalmakban található emberi beszéd mélyebb értelmezésétől. A rendelkezésre álló eszközök egyelőre nehézségekbe ütköznek egy videóban található paródia vagy kritika feldolgozásakor, amelyek egyébként szerzői jogi kivételként jogszerűen kerülnek feltöltésre.⁹¹ Hasonló kontextuális komplikációk merülnek fel a programok számára az online zaklatással, dezinformációval kapcsolatban is, amelyek nem értelmezhetőek a szöveggörnyezet ismerete nélkül.⁹² Mindezek alapján a technológia jelenlegi állása szerint a CDSM-irányelv 17. cikk (7) bekezdésében foglalt kivételek felismerése nélkül, valamint a kontextus megértésének hiánya miatt elkerülhetetlennek tűnik a Charta 11. cikkébe való ütközés. A technológia pillanatnyi állapotában a szűrőprogramokat illetően az akadémikusok döntő többsége borúlátó, azonban mostanra olyan algoritmusok kerülnek kifejlesztésre, amelyek ún. deep learning⁹³ mechanizmusuknak köszönhetően megoldást jelenthetnek a kontextuális problémák orvoslására,⁹⁴ figyelemmel kísérve például az ezen alapuló arcfelismerő technológiák, vagy az önvezető autók folyamatos forgalomváltozást érzékelő rendszereinek állandó fejlődését.

⁸⁸ *Christophe Geiger, Bernd Justin Jütte: Platform Liability Under Art. 17 of the Copyright in the Digital Single Market Directive, Automated Filtering and Fundamental Rights: An Impossible Match.* GRUR International, 70. évf. 6. sz., 2021, p. 36. Elérhető: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3776267.

⁸⁹ *James Vincent: AI camera operator repeatedly confuses bald head for soccer ball during live stream.* The Verge, 2020. november 3. Elérhető: <https://www.theverge.com/tldr/2020/11/3/21547392/ai-camera-operator-football-bald-head-soccer-mistakes>.

⁹⁰ *Sean Hollister: Amazon facial recognition mistakenly confused 28 Congressmen with known criminals,* 2018. július 26. Elérhető: <https://www.cnet.com/tech/services-and-software/amazon-facial-recognition-thinks-28-congressmen-look-like-known-criminals-at-default-settings/>.

⁹¹ *Spandana Singh: The Limitations of Automated Tools in Content Moderation.* New America, 2019. július 22. Elérhető: <https://tinyurl.hu/fA6b/>.

⁹² *Abigal Lawson: Automation in moderation: Preserving fundamental rights while moderating online content at scale,* 2021. április 14. Elérhető: <https://www.orfonline.org/expert-speak/automation-moderation-preserving-fundamental-rights-moderating-online-content-scale/>.

⁹³ *Kate Rush: What is deep learning?* TechTarget, 2021. március. Elérhető: <https://searchenterprisearch.com/definition/deep-learning-deep-neural-network>.

⁹⁴ *T. Kaluarachchi: A Review of Recent Deep Learning Approaches in Human-Centered Machine Learning.* Sensors 2021, p. 18. Elérhető: <https://www.mdpi.com/1424-8220/21/7/2514/htm>.

IV.5.2. Átláthatóság

Szintén súlyos problémaként merül fel, hogy legtöbbször a felhasználóknak nincs tudomásuk arról, milyen paraméterek alapján szűrik meg a tárgybeli algoritmusok az általuk feltöltött tartalmat tekintettel arra, hogy részletes működésük üzleti titoknak minősül.⁹⁵ Azonban ezzel kapcsolatban lehetséges, hogy más jogszabályok segíteni fogják a felhasználókat, ugyanis a jelenleg még kodifikációs folyamatban lévő, a digitális szolgáltatások egységes piacról szóló jogszabály, a Digital Services Act (továbbiakban: DSA) elnevezésű rendelet⁹⁶ 12. cikke teljes transzparenciát várna el a tartalommegosztó szolgáltatóktól az általuk alkalmazott tartalomfelismerő eszközök tekintetében.⁹⁷ Mindezek mellett a 12. cikk azt is előírná, hogy amennyiben a közvetítőszolgáltató korlátozza a felhasználó által feltöltött tartalmat, köteles figyelemmel lenni az összes érintett fél jogaira és jogos érdekeire, beleértve a szolgáltatás igénybevevőinek Chartában foglalt alapvető jogait is.⁹⁸ Az alapvető jogokra való közvetlen hivatkozás jelentős mértékben elősegítené a felhasználók szabad véleménynyilvánítási jogának gyakorlását a tartalommegosztó szolgáltatók platformjain, azonban a jelenlegi szövegjavaslat még korántsem végleges, nem tudni milyen mértékben fogja elősegíteni a szűrési mechanizmusok ellenőrzését, valamint a felhasználók jogainak biztosítását.⁹⁹

IV.5.3. Üzemeltetési költség

Nem meglepő módon a tartalomszolgáltatók szignifikáns összegeket kénytelenek elkölteni szűrő algoritmusok üzemeltetésére. A Google jelentése szerint eddig több mint 100 millió dollárt fektetett be a ContentID kiépítésére annak érdekében, hogy a lehető legmagasabb színvonalú algoritmus kerüljön alkalmazásra a platformon.¹⁰⁰

Ugyanakkor a számos negatív kritika ellenére, amely az automatizált szűrési programokat éri, sikerességi rátája önmagát igazolja, a ContentID esetében az algoritmus által megtalált

⁹⁵ H. Felzmann: Towards Transparency by Design for Artificial Intelligence. Science and Engineering Ethics, 26. évf., 2020, p. 3333–3361. Elérhető: <https://doi.org/10.1007/s11948-020-00276-4>.

⁹⁶ A DSA-rendelet javasolt szövege. Elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52020PC0825&from=en>.

⁹⁷ Naomi Appelman, João Pedro Quintais: Article 12 DSA: Will platforms be required to apply EU fundamental rights in content moderation decisions? 2021. május 31. Elérhető: <https://dsa-observatory.eu/2021/05/31/article-12-dsa-will-platforms-be-required-to-apply-eu-fundamental-rights-in-content-moderation-decisions/>.

⁹⁸ DSA-rendelet szövegjavaslat 12. cikk (2) bekezdés.

⁹⁹ Lesley Hannah: The Digital Services Act: What are the key provisions, and does it strike the right balance? Hausfeld, 2021. május 28. Elérhető: <https://www.hausfeld.com/en-us/what-we-think/publications/the-digital-services-act-what-are-the-key-provisions-and-does-it-strike-the-right-balance/>.

¹⁰⁰ Google: How Google Fights Piracy, 2018. november. Elérhető: https://storage.googleapis.com/gweb-uniblog-publish-prod/documents/How_Google_Fights_Piracy_2018.pdf.

szerzői jogi jogsértéseket illetően kevesebb, mint 1% az eltávolított vagy korlátozott tartalommal kapcsolatos panaszok aránya.¹⁰¹ Mindezek alapján jogosan gondolhatjuk, amennyiben a tartalomjegyző szolgáltatók számára rendelkezésre áll a megfelelő pénzügyi erőforrás az ilyen algoritmusok és adatbázisok működtetésére, azok kétségkívül képesek lesznek ellátni a CDSM-irányelv 17. cikkében előírányzott feladatukat, különösen a technológia folyamatos gyors fejlődése mellett. Azonban jelen pillanatban, kiváltképp a túlzott szűrési gyakorlatból, valamint abból a tényből adódóan, hogy ezen programok legfőképpen a jogosultak által szolgáltatott információkra kénytelenek hagyatkozni, továbbra is fennáll a felhasználók véleménynyilvánítási jogával történő összeütközés veszélye.

V. AZ ÁLTALÁNOS NYOMONKÖVETÉSI KÖTELEZETTSÉG PROBLEMATIKÁJA

Az általános nyomon követés tilalmát illetően a *Scarlet kontra SABAM-ügy* fenti elemzésekor láthattuk, hogy az EUB szigorúan értelmezi a jogsértő tartalmak szűrésekor felmerülő felhasználói adatok általános nyomon követését. A *SABAM kontra Netlog-ügyben* pedig kifejezetten elutasító állást foglalt az EUB a szűrési mechanizmusok telepítésével kapcsolatban, többek között az általános nyomon követés tilalmára hivatkozva, továbbá a Charta 11. cikkébe való ütközés apropóján.¹⁰² Hasonlóan megerősítésre került ez a tény a L'Oréal kontra eBay-ügyben is, ahol az EUB összeegyeztethetetlennek minősítette a felhasználók adatainak állandó megfigyelését az Elker-irányelvvél, valamint a jogérvényesítési irányelvvél is.¹⁰³ A *Peterson kontra Youtube-ügy* főtanácsnoki indítványánál Saugmandsgaard főtanácsnok azt is kiemelte, hogy a szűrőprogramok esetében felmerülő általános nyomon követés, amellett hogy nyíltan ellentétben áll a Charta 11. cikkével, súlyosan aláássa az online kreativitást is, amely elengedhetetlen a társadalom számára.¹⁰⁴ Tekintettel arra, hogy a CDSM-irányelv is szigorúan értelmezi a *best efforts* klauzulával kapcsolatos általános nyomonkövetési kötelezettség tilalmát, fontosnak tartjuk megvizsgálni, a tartalomjegyző szolgáltatók mennyire folytatnak jogkövető magatartást ebben a kérdésben. Habár a CDSM-irányelv 17. cikke *ex lege* nem fekteti le a szűrőprogramok alapkövet, mégis a 66. preambulumbekzdésében foglaltak a jelenlegi technológia állása szerinti megfelelést írják elő, amely meglehetősen szűkíti a tartalomjegyző szolgáltatók lehetőségeit a szerzői jogi jogsértések szűrésére.¹⁰⁵

Az általános nyomon követés Senftleben szerint alapvetően abban mutatkozik meg, hogy a felhasználó által feltöltött tartalmat – függetlenül attól, hogy mennyire pontosan van meghatározva – a platform összes tartalmának megvizsgálása mellett lehetséges csak beazono-

¹⁰¹ I. m. (100).

¹⁰² *Kulk, Zuiderveen*: i. m. (67).

¹⁰³ C324/09. sz. ügy. L'Oréal kontra eBay 139. bek. Elérhető: <https://tinyurl.hu/wErW/>.

¹⁰⁴ Saugmandsgaard főtanácsnok indítványa a C-683/18-as ügyben. Elérhető: <https://tinyurl.hu/2hf4/>.

¹⁰⁵ *Frosio, Mendis*: i. m. (9).

sítani. A fentiek tükrében tehát abban az esetben, ha a platform tartalmát teljes egészében át kell szűrni, a megfigyelési kötelezettség túlzott, általános jellegűvé válik.¹⁰⁶ Így a jelenlegi szabályozási keretek között kizárólag meghatározott, specifikus nyomon követés valósítható meg az adott jogsértő tartalomra, valamint a jogsértő személyére vonatkozóan. Ezen korlátozott nyomonkövetési kötelezettséget támasztja alá a CDSM-irányelv 17. cikk (4) bekezdés *b*) pontja azzal, hogy kimondja kizárólag „konkrét műveket és más védelem alatt álló teljesítményeket” szükséges a tartalommosztó szolgáltatóknak elérhetlenné tenni. Következésképpen például a korábban is említett ContentID mindig az adott potenciálisan jogsértő tartalmat hasonlítja össze a jogosult általi adatbázisfájllal, az összes Youtube-on megtalálható tartalom szűrésére nem kerül sor, ezzel garantálva a jogkövető gyakorlatot. Álláspontunk szerint megállapítható, hogy a jelenlegi joggyakorlat fényében a tartalommosztó szolgáltatók által alkalmazott szűrőalgoritmusok túlnyomó része nem valósít meg általános nyomon követést, azonban a 17. cikk olyan mértékű kötelezettségeket társít emellé a tilalom mellé, amelynek könnyen lehet, hogy a jövőben nem lesz képes eleget tenni a tartalommosztó szolgáltató általános monitorozás nélkül.

VI. AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG IRÁNYMUTATÁSA A 17. CIKK KAPCSÁN

Mivel a tagállamok számára különös nehézségeket okozott a 17. cikk implementálása, az Európai Bizottság 2021. június 4-én nyilvánosságra hozta ezzel kapcsolatos iránymutatását.¹⁰⁷ Tekintettel arra, hogy az iránymutatás az alapjogok, valamint a kivételek és korlátozások alkalmazása között szükséges egyensúlyra különös figyelmet fordít, fontosnak tartjuk a dokumentum vizsgálatát a tartalommosztó szolgáltatók szűrési kötelezettségének szempontjából. Mindezek mellett a Bizottság kiemelt jelentőséget szentel a tartalomszűrő technológiákkal kapcsolatban felmerült jogértelmezési problémáknak. Megállapítja, hogy habár a technológia jelenlegi állása szerint a szűrőprogramok nem képesek egyértelműen megállapítani a felhasználó által feltölteni kívánt tartalom jogszerű voltát, képesek azonosítani a jogosultak által előzetesen szolgáltatott információk alapján bizonyos jogvédett tartalmakat, ezzel elismerve ezen programok szükségszerűségét.

A tartalomfelismerő programokat illető első szembetűnő állásfoglalás a teljesen automatizált *ex ante*, azaz a tartalom platformra való felkerülése előtti szűrés korlátozott lehetőségeinek árnyalása, amely korábban kizárólag a nyilvánvalóan jogsértő tartalmak ilyenfaj-

¹⁰⁶ *Martin Senftleben, Christina Angelopoulos: The Odyssey of the Prohibition on General Monitoring Obligations on the Way to the Digital Services Act: Between Article 15 of the E-Commerce Directive and Article 17 of the Directive on Copyright in the Digital Single Market*, 2020. október 22, p. 2. Elérhető: <https://ssrn.com/abstract=3717022>.

¹⁰⁷ A digitális egységes piacon a szerzői jogról szóló (EU) 2019/790 irányelv 17. cikkével kapcsolatos iránymutatás. Elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0288&from=EN>.

ta blokkolását engedélyezte volna.¹⁰⁸ A végleges iránymutatásban a Bizottság lényegesen kiszélesítette a felhasználói tartalmak ex ante blokkolását egy olyan kivétel bevezetésével, miszerint amennyiben jelentős gazdasági kárt feltételez (pl. egy idő előtt kiszivárogtatott film- vagy zenerészlet) egy adott tartalom esetében a jogosult, az ilyen tartalmak előzetes megjelölés („*earmarking*”) mellett szintén automatikusan eltávolításra kerülhetnek. Ahogy arra Reda jogosan rámutat, számunkra is kérdésesnek tűnik, mi tartaná vissza a jogosultakat attól, hogy egy ilyen részletszabályoktól mentes kivétellel ne éljenek vissza túlzó mértékben.¹⁰⁹

Továbbá felmerül a kérdés, hogy a felhasználók véleménynyilvánítási jogának korlátozását miért igazolja a jelentős gazdasági kár fennállásának lehetősége?¹¹⁰ Ezt követően a Bizottság felveti az ex ante emberi felülvizsgálat lehetőségét is a tartalommegosztó szolgáltatók számára a jogosultak által előzetesen megjelölt tartalmak esetében. Azonban amellett, hogy ez szinte kétséget kizáróan általános monitorozásnak minősülne, a felülvizsgálatot végző embernek ismernie kellene mind a 27 tagállam különböző szerzői jogi kivételeit és korlátozásait, ami közel lehetetlen feladatnak bizonyul.¹¹¹

Az iránymutatás azt is kiköti a tartalommegosztó szolgáltatók számára, hogy amennyiben nem távolítják el a jogosultak által megjelölt tartalmakat, őket fogja a szerzői jogi jogsértésért való felelősség terhelni.¹¹² Ezen szigorú állásfoglalással újból visszatértünk oda, ahol a kérdés problematikája gyökerezik, hiszen a Bizottság ismételten rákényszerítené a szolgáltatókat a tartalmak túlzott szűrésére, óhatatlanul is korlátozva ezzel a felhasználók Chartában foglalt alapjogait.

A fentiek tükrében az iránymutatás meglehetősen hézagos, ugyanis a dokumentum fundamentuma az alapjogi összetűzések orvoslása lenne, azonban a Bizottság által adott válaszok legtöbbször erre nem tűnnek alkalmasnak. Mindenesetre az iránymutatás kiválóan rámutat arra, hogy mekkora jogértelmezési nehézségeket okoz a 17. cikk mind a jogalkotó, mind az érintett felek számára, és meglehet, hogy kizárólag a tartalommegosztó szolgálta-

¹⁰⁸ Communia Association: Open letter on Article 17: Is the Commission about to abandon its commitment to protect fundamental rights? 2021. április 20. Elérhető: <https://tinyurl.hu/7YFv/>.

¹⁰⁹ Julia Reda: European Commission back-tracks on user rights in Article 17 Guidance. Kluwer Copyright Blog, 2021.június 4. Elérhető: <http://copyrightblog.kluweriplaw.com/2021/06/04/european-commission-back-tracks-on-user-rights-in-article-17-guidance/>.

¹¹⁰ Communia Association: A closer look at the final Commission guidance on the application of Article 17, 2021. június 4. Elérhető: <https://tinyurl.hu/WF9C/>.

¹¹¹ Christophe Geiger, Bernd Justin Jütte: Towards a Virtuous Legal Framework for Content Moderation by Digital Platforms in the EU? The Commission's Guidance on Article 17 CDSM Directive in the light of the YouTube/Cyando judgement and the AG's Opinion in C-401/19. European Intellectual Property Review, 43. évf. 10. sz., 2021. július 18, p.15. Elérhető: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3889049.

¹¹² Bernd Justin Jütte: A further step into a systematic distortion: The EC Guidance on Article 17 CDSM Directive further complicates copyright exceptions. Kluwer Copyright Blog, 2021. június 9. Elérhető: <https://tinyurl.hu/eir9/>.

tók által alkalmazott szűrési modellekkel kapcsolatos visszacsatolás, valamint az EUB későbbi ítélkezési gyakorlata adhat választ a felmerült kérdésekre.

VII. WELL YES, BUT ACTUALLY NO – FŐTANÁCSNOKI INDÍTVÁNY A LENGYELORSZÁG KONTRA EURÓPAI PARLAMENT-ÜGYBEN

A 17. cikket érintő dilemmákat Lengyelország drasztikusabb módon kívánta feloldani: megsemmisítési kereset nyújtott be elsődlegesen a 17. cikk (4) bekezdés *b)* és *c)* pontjára, másodlagosan az egész 17. cikkre vonatkozóan a Charta 11. cikkével való összeütközésből adódóan. A keresettel kapcsolatosan 2021. július 15. napján került ismertetésre Saugmandsgaard Øe főtanácsnok indítványa, amely szerint a 17. cikk, habár kétségtelenül interferál a szóban forgó alapjoggal, alapvetően nem összeegyeztethetetlen a Chartában foglalt véleménynyilvánítási szabadsággal, ugyanis a kérdéses cikkben foglalt garanciák megfelelő mértékben biztosítják a felhasználók véleménynyilvánításhoz való jogát.¹¹³ Ezen alapvetésen túl a főtanácsnok számos segítő támpontot is nyújt a tartalomjegyző szolgáltatók által alkalmazott lehetséges szűrési mechanizmusokhoz.

A főtanácsnok mindenekelőtt kihangsúlyozza, hogy még a Chartában foglalt alapjogok sem számítanak abszolút jogoknak, annak korlátai lehetnek a Charta 52. cikkében foglalt rendelkezések, miszerint ezen fundamentumba foglalt jogok lényegének tiszteletben tartásával törvény által, az arányosság elve mellett korlátozhatóak.¹¹⁴ Tekintettel arra, hogy ezen kritériumoknak a 17. cikk megfelel, a főtanácsnok többek között ezért sem látja indokoltnak a rendelkezés megsemmisítését.¹¹⁵

További megállapításra kerül, hogy az automatizált tartalomfelismerő eszközök essen-
ciális részét képezik a 17. cikknek, és habár nincs közvetlenül előírva, a jogalkotó közvet-
ten, az e rendelkezésekben előírt felelősség alóli mentesülési feltételek révén írja elő azok
alkalmazását.¹¹⁶ Azonban kiemeli, hogy nem minden szűrési algoritmus megengedhető,
megállapítja, hogy kizárólag tartalomspecifikus módon van lehetősége a tartalomjegyző
szolgáltatóknak a jogsértő tartalom kiszűrésére, ahogyan azt a 17. cikk (4) bekezdése is elő-
írja. Ugyanakkor a szűrési mechanizmusok működtetésekor kiemelt figyelmet kell fordítani
a megfelelő arányosság fenntartására az alapjogokkal összhangban.¹¹⁷ A főtanácsnok tisz-
tában van a tárgybeli mechanizmusok korlátoltságával, mindamelllett véleménye szerint a

¹¹³ C-401/19. sz. ügy főtanácsnoki indítványa. Elérhető: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=244201&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&c id=2018925>.

¹¹⁴ C-401/19. sz. ügy főtanácsnoki indítvány 91. bek.

¹¹⁵ *Elonora Rosati*: AG Øe advises CJEU to rule that Article 17 is COMPATIBLE with the EU Charter of Fundamental Rights and should not be annulled. The IP Kat, 2021. július 15. Elérhető: <https://ipkitten.blogspot.com/2021/07/ag-e-advises-cjeu-to-rule-that-article.html>.

¹¹⁶ C-401/19. sz. ügy főtanácsnoki indítvány 62. bek.

¹¹⁷ Uo. 67. bek.

17. cikk (7), (8) és (9) bekezdésében foglalt garanciák elegendő erővel bírnak az arányossági mérce egyensúlyban tartásához.¹¹⁸ Az ilyen arányosság, amennyiben a tartalommegosztó szolgáltatók ex ante szűrési mechanizmusokat működtetnek, kizárólag az olyan nyilvánvalóan jogsértő tartalmak blokkolásakor állhat fenn, amelyek azonos tartalmúak a szerzői jogilag védett teljesítményekkel a jogosultak által szolgáltatott információk alapján.¹¹⁹ Itt a Bizottság iránymutatásával analóg következtetést fedezhetünk fel az ex ante blokkolással kapcsolatosan, azonban a főtanácsnok a Bizottságtól eltérően nem ért egyet a jelentős gazdasági kár feltételezése esetén felmerülő blokkolás lehetőségével, tekintettel a megjelölési mechanizmusok erőteljes alapjogellenes természetére.¹²⁰

Kiemelendő, hogy a főtanácsnok meglátása szerint a tartalomszolgáltatóktól nem lehet megkövetelni olyan tartalmak szűrését, amelyek jogszerűségének „független értékelését” igényelnék tőlük, mivel ezek a szolgáltatók nem rendelkeznek a szükséges függetlenséggel és jogi szaktudással „ahhoz, hogy online bírókká váljanak”.¹²¹ Így összességében a főtanácsnok arra az álláspontra helyezkedik, hogy a túlzott blokkolás elkerülése érdekében a tartalommegosztó szolgáltatók 17. cikk szerinti szűrési kötelezettsége kimerül abban, hogy „szűrjék és blokkolják azokat az információkat, amelyek jogellenességét előzőleg bíróság állapította meg, vagy ennek hiányában azokat az információkat, amelyek jogellenessége olyannyira egyértelmű, azaz nyilvánvaló, hogy kontextusba helyezésére sincs szükség.”¹²²

A főtanácsnok ezen következtetése Geiger szerint korántsem oldja meg a túlzott blokkolás problematikáját tekintettel arra, hogy a technológia jelenlegi állása szerint még a nyilvánvalóan jogsértő tartalmak kiszűrése sem lesz lehetséges túlblokkolás nélkül, korlátozva ezzel a felhasználók véleménynyilvánítási szabadságát.¹²³ Mindezek mellett álláspontunk szerint nem életszerű azon konklúzió sem, miszerint a nyilvánvalóan jogsértő tartalmak mellett kizárólag bírósági döntés fényében lehetne jogszerű a tartalomszűrés, ugyanis a bírósági eljárások időtartamukból eredően nem képesek hatékonyan és gyorsan minimalizálni az esetleges jogszerűtlen feltöltésekből eredő károkat.

Mivel sem az iránymutatás sem pedig Saugmandsgaard főtanácsnok indítványa nem kötelező érvényű, valamint számos esetben ambivalens megoldásokat kínál, a 17. cikket érintő ellentmondásos kérdések szabályozásában továbbra is a jövőbeli joggyakorlat, valamint a piaci szereplők tapasztalatai lesznek irányadóak.

¹¹⁸ Uo. 149. bek.

¹¹⁹ Uo. 205. bek.

¹²⁰ Uo. 223. bek.

¹²¹ Teresa Nobre: A look at the AG Opinion on Article 17, Communia Association, 2021. július 19. Elérhető: <https://www.communia-association.org/2021/07/19/a-look-at-the-ag-opinion-on-article-17/>.

¹²² C-401/19. sz. ügy főtanácsnoki indítvány 198. bek.

¹²³ Geiger, Jütte: i. m. (111), p. 20.

VIII. KONKLÚZIÓ

A CDSM-irányelvben előírányzott szűrési mechanizmusok jogszerű működtetése körül számtalan a lezáratlan, egzakt jogi válaszra váró kérdés mind a mai napig, azonban közülük több is megvilágosodni látszik. Elsőként az, hogy akármennyire is tiltakozik ellene az akadémikusok és társadalmi szervezetek jelentős része, az uniós jogalkotó elkötelezte magát amellett, hogy automatizált tartalomfelismerő programok használatát írja elő a tartalomszolgáltatóknak, akár a felhasználók alapjogainak korlátozása árán is.¹²⁴ Ezenfelül az iránymutatásból, valamint a lengyel ügy főtanácsnoki indítványából megállapítható az is, hogy a véleménynyilvánítás szabadságának, valamint a szerzői jognak az interferenciája indokolt, egyik alapjog sem abszolút érvényű, a felhasználók minden bizonnyal ki lesznek téve a túlzott blokkolás gyakorlásából eredő alapjogi korlátozásnak.

Továbbá nem megalapozottak azon felvetések, miszerint kizárólag emberi felülvizsgálat, valamint emberek általi szűrés mellett lehetséges ilyen programokat működtetni, ugyanis az emberi cenzorok sem rendelkeznek olyan kiterjedt jogi ismeretekkel, amelyek feljogosítanák őket az ezzel kapcsolatos döntésekre. Ezenfelül a bíróságok is életlen fegyvernek bizonyulnak ebben a kérdésben, tekintettel arra, hogy mire a tartalomszolgáltató a bírói döntés értelmében jogosult lesz az adott jövőbeli jogsértő tartalmak eltávolítására, addigra már számtalan hasonló feltöltött tartalom károsíthatja a jogosultat.

Mindenesetre álláspontunk szerint az automatizált szűrőprogramok a technológia folyamatos fejlődésével egyre erőteljesebben lesznek jelen az online tartalomszolgáltató platformokon, idővel szinte teljesen leeredukálva az emberi beavatkozás szükségességét. Egyelőre azonban – tekintettel ezen rendszerek hiányosságaira – lehetséges megoldásnak tűnhet egy külső revíziós szerv (pl. egy szerzői joggal foglalkozó társadalmi szervezet) igénybevétele a szűrőprogramok ellenőrzésére.¹²⁵

A véleménynyilvánítás szabadságának korlátozása a CDSM-irányelv bevezetése előtt is jelen volt egyes online platformokon, akár a szűrőprogramok, akár az emberi felülvizsgálat eredményeképpen, azonban most az ehhez tartozó rendelkezéseket, kivételeket és részlet-szabályokat a 17. cikk – ha nem is maradéktalanul – rendezte.

Ha már a CDSM-irányelvtől nem is várhatjuk el az alapjogi összetűzések megnyugtató rendezését, más jövőbeli jogszabályok még segíthetnek ebben. Mint ahogyan azt korábban említettük, ilyen lehet a DSA 12. cikke, amelynek szigorú rendelkezései erősebben lépnének fel a tartalommegosztó szolgáltatók által alkalmazott szűrési mechanizmusok átláthatóság érdekében, valamint azok alkalmazásával kapcsolatban.

¹²⁴ Bernd Justin Jütte: On the necessity of filtering online content and its limitations: AG Saugmandsgaard Øe outlines the borders of Article 17 CDSM Directive. Kluwer Copyright Blog, 2021. július 20. Elérhető: <http://copyrightblog.kluweriplaw.com/2021/07/20/on-the-necessity-of-filtering-online-content-and-its-limitations-ag-saugmandsgaard-oe-outlines-the-borders-of-article-17-cdsm-directive/>.

¹²⁵ Geiger, Jütte: i. m. (111), p. 51.

Végezetül álláspontunk szerint azt, hogy a digitális éra szerzői jogi kihívásainak milyen szinten fog megfelelni a CDSM-irányelv 17. cikkében előírányzott mechanizmus, kizárólag a kialakuló piaci modellekre, valamint a bíróságok jogértelmezési gyakorlatára alapozva lehet majd kétséget kizáróan megállapítani.

FORRÁSJEGYZÉK

Tanulmányok, monográfiák

- DEURSEN S. van – SNIJDERS T.: The Court of Justice at the Crossroads: Clarifying the Role for Fundamental Rights in the EU Copyright Framework. *International Review of Intellectual Property and Competition Law* 49, 1080–1098, 2018.
- FROSIO Giancarlo – MENDIS Sunimal: Monitoring and Filtering: European Reform or Global Trend?, *The Oxford Handbook of Online Intermediary Liability*, Oxford University Press 2020, 2019. szeptember 9.
- FELZMANN H.: Towards Transparency by Design for Artificial Intelligence. *Science and Engineering Ethics* Vol. 26, 3333–3361, 2020.
- GEIGER Christophe: Intellectual property shall be protected!? Article 17(2) of the Charter of Fundamental Rights of the European Union: a mysterious provision with an unclear scope. *European Intellectual Property Review*, 2009.
- GEIGER Christophe – IZYUMENKO Elena: Copyright on the Human Rights’ Trial: Redefining the Boundaries of Exclusivity Through Freedom of Expression. *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, Vol. 316, 2014,
- GEIGER Christophe: Intellectual property and the judiciary. Cheltenham, UK: *Edward Elgar Publishing Limited*, 2018.
- GEIGER Christophe – IZYUMENKO Elena: The Constitutionalization of Intellectual Property Law in the EU and the Funke Medien, Pelham and Spiegel Online Decisions of the CJEU: Progress, But Still Some Way to Go! *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, Vol. 282, 2019. október 21.
- GEIGER Christophe – IZYUMENKO Elena: Freedom of Expression as an External Limitation to Copyright Law in the EU: The Advocate General of the CJEU Shows the Way. *European Intellectual Property Review* 131 (2019), *Centre for International Intellectual Property Studies Research Paper No. 2018-12*, 2018. november 29.
- GEIGER Christophe: Freedom of Artistic Creativity and Copyright Law: A Compatible Combination. *UC Irvine Law Review*, Vol. 8, No. 3, 2018.
- GEIGER Christophe – JÜTTE Bernd Justin: Platform Liability Under Art. 17 of the Copyright in the Digital Single Market Directive, Automated Filtering and Fundamental Rights: An Impossible Match, *GRUR International* 2021, Vol 70(6), 2021. január 30.

- GEIGER Christophe – IZYUMENKO Elena: Towards a European ‚Fair Use‘ Grounded in Freedom of Expression. *American University International Law Review*, Vol. 35, No. 1, 2019, p. 1–74., 2019. október 17.
- GEIGER Christophe – Bernd Justin JÜTTE: Towards a Virtuous Legal Framework for Content Moderation by Digital Platforms in the EU? The Commission’s Guidance on Article 17 CDSM Directive in the light of the YouTube/Cyando judgement and the AG’s Opinion in C-401/19, *European Intellectual Property Review*, 2021. július 18.
- GRIFFITHS Jonathan: Taking Power Tools to the Acquis – The Court of Justice, the Charter of Fundamental Rights and European Union Copyright Law. *Intellectual Property & the Judiciary*, 2017. január 1.
- HELDT Amélie Pia: Upload-Filters: Bypassing Classical Concepts of Censorship? *Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law*, Vol.57. 2019. október
- IZYUMENKO Elena: The Freedom of Expression Contours of Copyright in the Digital Era: A European Perspective. *The Journal of World Intellectual Property*, Vol. 19., 2016. június 6.
- KALUARACHCHI T.: A Review of Recent Deep Learning Approaches in Human-Centered Machine Learning. *Sensors*. 2021. április 3.
- KAISER Ansgar – SCHEUERER Stefan: The Impact of Fundamental Rights on European Copyright Law – Opinion on the CJEU Decisions C-516/17 ‚Spiegel Online‘ and C-469/17 ‚Funke Medien‘. *Max Planck Institute for Innovation & Competition Research Paper No. 21-03*, 2019. október 31.
- KULK Stefan – ZUIDERVEEN BORGESIUUS Frederik: Filtering for Copyright Enforcement in Europe after the Sabam Cases. *European Intellectual Property Review*, 2013. április 8.
- LÁBODY Péter: Szerzői jogi „user-szabadságok” a globális tartalomelosztó platformokon, *In Medias Res*, 2021/1, 2021. július 1, p.103.
- REDA Julia: Article 17 of the Directive on Copyright in the Digital Single Market: A Fundamental Rights Assessment. 2020. november 16.
- RENDAS Tito: Fundamental Rights in EU Copyright Law: An Overview. *The Routledge Handbook of EU Copyright Law*, 2021. május 23.
- ROMERO MORENO Felipe: ‚Upload filters‘ and human rights: implementing Article 17 of the Directive on Copyright in the Digital Single Market, *International Review of Law, Computers & Technology*, 34:2, p. 153–182, 2020.
- SCHWEMER Sebastian Felix – MAHLER Tobias: Legal Analysis of the Intermediary Service Providers of Non-hosting Nature. *University of Copenhagen Faculty of Law Research Paper No. 2021-108*, 2020. július 1.
- SCHWEMER Sebastian Felix – SCHOVSBO Jens: *What is Left of User Rights? – Algorithmic Copyright Enforcement and Free Speech in the Light of the Article 17 Regime. Intellectual Property Law and Human Rights, 4th edition (Wolters Kluwer, 2020)*, pp. 569-589, 2019. december 20.
- SENFTLEBEN Martin – ANGELOPOULOS Christina: The Odyssey of the Prohibition on General Monitoring Obligations on the Way to the Digital Services Act: Between Article 15 of the E-Commerce Directive and Article 17 of the Directive on Copyright in the Digital Single Market, 2020. október 22, p.2.

- SGANGA Caterina: A Decade of Fair Balance Doctrine, and How to Fix It: Copyright Versus Fundamental Rights Before the CJEU from Promusicae to Funke Medien, Pelham and Spiegel Online. *European Intellectual Property Review*, No. 11, 2019. augusztus 1.
- SNIJDEERS T. – VAN DEURSEN S.: The Road Not Taken – the CJEU Sheds Light on the Role of Fundamental Rights in the European Copyright Framework – a Case Note on the Pelham, Spiegel Online and Funke Medien Decisions. *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, 50, 1176–1190, 2019.
- SOLOMON Leron: „Fair Users or Content Abusers? The Automatic Flagging of Non-Infringing Videos by Content ID on YouTube,” *Hofstra Law Review*, Vol. 44, 2015.
- TORREMANNS Paul L.C.: Ashby Donald and Others v France, Application 36769/08, EctHr, 5th Section, Judgment of 10 January 2013, *Queen Mary Journal of Intellectual Property*, Vol. 4. No. 1., 2014, February
- UJHELYI Dávid: A paródia-kivétel szükségessége és lehetséges keretrendszere a hazai szerzői jogban. Doktori értekezés, PPKE, 2020
- WANG Edmund T.: The Line Between Copyright and the First Amendment and Why its Vagueness May Further Free Speech Interests. *University of Pennsylvania, Journal of Constitutional Law*, Vol. 13, 2011.
- WEINSTOCK NETANEL Neil: Copyright and a Democratic Civil Society. Vol. 106 *YALE Law Journal*, 1996, p. 95.
- WELKOVITZ David S.: Privatizing Human Rights? Creating Intellectual Property Rights From Human Rights Principles. *Akron Law Review*, Vol. 46, 2013.

Az EU jogforrásai

- A belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól szóló 2000/31/EK irányelv
- A digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról, valamint a 96/9/EK és a 2001/29/EK irányelv módosításáról szóló 2019/790 sz. irányelv
- A szellemi tulajdon-jogok érvényesítéséről szóló 2004/48/EK irányelv
- Az Európai Parlament és a Tanács 2001/29/EK irányelve (2001. május 22.) az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról
- Az Európai Unió Alapjogi Chartája
- Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Közösséget létrehozó szerződés módosításáról szóló Lisszaboni Szerződés

Nemzetközi jogforrások

Egyezmény az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről (Róma 1950. november 4.)

Jogesetek

Az EUB döntései

C-469/17. Funke Medien GmbH
C-476/17. Pelham GmbH
C360/10. SABAM v. Netlog
C-516/17. Spiegel Online GmbH
C70/10. Scarlet v. SABAM
C-682/18 Peterson v. Youtube
C-683/18 Elsevier v. Cyando
C201/13. Johan Deckmyn v. Vandersteen
C-401/19. Lengyel Köztársaság v. Európai Parlament
C-324/09. sz. ügy. L'Oréal v. eBay

Az EJEB döntései

73049/01 sz. ügy, Anheuser-Busch Inc. v. Portugal
20877/10 sz. ügy Akdeniz v. Törökország
36769/08. sz. ügy Ashby Donald és mások v. France
19247/03. sz. ügy. Balan v. Moldova
40397/12. sz. ügy Fredrik Neij és Peter Sunde Kolmissopi v. Svédország

Internetes források

Communia Association: Open letter on Article 17: Is the Commission about to abandon its commitment to protect fundamental rights? *Communia Association* 2021. április 20.
EDRi: Scarlet v SABAM: a win for fundamental rights and Internet freedoms, 2011. november 13.
GANN A. – ABECASSIS D.: The Impact of a Content Filtering Mandate on Online Service Providers. *Analysis Mason*, 2018. június 6.
GOLEDA Shraddha: Online Content Moderation: To AI or Not. *Analytics India Magazine*, 2020. május 10.

- HANNAH Lesley: The Digital Services Act: What are the key provisions, and does it strike the right balance? *Hausfeld*, 2021. május 28.
- HARKAI István: Youtube/Cyando – elemzés. *Szerzői jog a XXI. században blog*, 2021. július 16.
- HOLLISTER Sean: Amazon facial recognition mistakenly confused 28 Congressmen with known criminals. 2018. július 26.
- Ionos: Upload filters: a danger to free internet content? 2019. március 28.
- Felelősek-e az online platformok üzemeltetői a jogellenesen közzétett tartalmakért? – Az Európai Bíróság ítéletet hozott. *Jogi Fórum*, 2021.06.25.
- JÜTTE Bernd Justin: A further step into a systematic distortion: The EC Guidance on Article 17 CDSM Directive further complicates copyright exceptions, *Kluwer Copyright Blog*, 2021. június 9.
- JÜTTE Bernd Justin: On the necessity of filtering online content and its limitations: AG Saugmandsgaard Øe outlines the borders of Article 17 CDSM Directive, *Kluwer Copyright Blog*, 2021. július 20.
- JÜTTE Justin Bernd – QUINTAIS João: The Pelham Chronicles: Sampling, Copyright and Fundamental Rights. *Journal of Intellectual Property Law and Practice* 2021. január 29.
- LAWSON Abigail: Automation in moderation: Preserving fundamental rights while moderating online content at scale. *Observer Research Foundation*, 2021. április 14.
- LAURENT Philippe: SABAM v. Netlog (CJEU C 360/10)... as expected!, *Kluwer Copyright Blog*, 2012. február 20.
- MEZEI Péter: Alapjogok v. szerzői jog trió #1: az EUB Pelham döntése, *Szerzői jog a 21. században blog*, 2019. augusztus 8.
- MEZEI Péter: Alapjogok v. szerzői jog trió #2: az EUB Afghanistan Papiere döntése, *Szerzői jog a XXI. században blog*, 2019. augusztus 14.
- MEZEI Péter: Alapjogok v. szerzői jog trió #3: az EUB Spiegel online döntése. *Szerzői jog a 21. században blog*, 2019. augusztus 8.
- NOBRE Teresa: A look at the AG Opinion on Article 17, *Communia Association*, 2021. július 19.
- PRYOR Gregor: Liability of video sharing platforms – ECJ’s decision on the YouTube case and article 17 of the DSM Directive. *Reed Smith*, 2021. június 29.
- REDA Julia: YouTube/Cyando – an Important Ruling for Platform Liability – Part 1, *Kluwer Copyright Blog*, 2021. július 1.
- REDA Julia: European Commission back-tracks on user rights in Article 17 Guidance. *Kluwer Copyright Blog*, 2021.június 4.
- Communia Association: A closer look at the final Commission guidance on the application of Article 17. 2021. június 4.
- ROSATI Elonora: AG Øe advises CJEU to rule that Article 17 is COMPATIBLE with the EU Charter of Fundamental Rights and should not be annulled, *The IP Kat*, 2021. július 15.
- RUSH Kate: What is deep learning? *TechTarget*, 2021. március.
- SINGH Spandana: The Limitations of Automated Tools in Content Moderation. *New America*, 2019. július 22.

VINCENT James: Facebook is now using AI to sort content for quicker moderation. *The Verge*, 2020. november 13.

VINCENT James: AI camera operator repeatedly confuses bald head for soccer ball during live stream. *The Verge*, 2020. november 3.

VOORHOOF Dirk: ECHR: Copyright vs. Freedom of Expression II (The Pirate Bay), *Kluwer Copyright Blog*, 2013. március 20.

VOORHOOF Dirk: ECHR: Copyright vs. freedom of expression. *Kluwer Copyright Blog* 2013. január 25.

YouTube by the Numbers: Stats, Demographics & Fun Facts. 2021. július 08.

Egyéb jogi jellegű források

HADOPI: Mission Report, Content Recognition Tools on Digital Sharing Platforms, Proposals for the implementation of Article 17 of EU Copyright directive, 2020.12.15.

HADOPI: Towards more effectiveness of copyright law on online content sharing platforms: overview of content recognition tools and possible ways forward. 2020.01.29

Ofcom: Use of AI in Online Content Moderation

EUIPO: Automated Content Recognition – Discussion paper Phase 1: Existing technologies and their impact on IP

Google: How Google Fights Piracy. 2018. november

A digitális egységes piacon a szerzői jogról szóló (EU) 2019/790 irányelv 17. cikkével kapcsolatos iránymutatás

A digitális szolgáltatások egységes piacáról szóló rendelet szövegjavaslata